

Bakgrunn for vedtak

Nedre Leiråga kraftverk

Rana kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Miljøkraft Nordland
Referanse	
Dato	03.07.2015
Notatnummer	KSK-notat 33/2015
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Henrik Langbråten

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

NVE har foretatt en samlet behandling av 6 søknader om bygging av småkraftverk i Rana kommune. Under behandlingen av de 6 søknadene i Rana har NVE vurdert hver enkelt sak for seg, og sumvirkningene av eksisterende og nye utbygginger der hvor NVE har funnet det relevant.

Nedre Leiråga kraftverk vil utnytte et fall på 33 m i Leiråga, mellom inntaket på 81 moh. og en kraftstasjon på 48 moh. Fra inntaket et det planlagt en tunnel ned til kraftstasjonen som vil ligge ved Kalvhaugan. Tiltaket får ankomst fra Melfjordveien, både ved inntak og avløp. En avkjøringsvei på 60-80 m må etableres fra veien til kraftstasjonsområdet. Middelvannføring er 4,46 m³/s og det søkes om maksimal slukeevne i kraftverket på 10,5 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 3 MW og årlig middelproduksjon er beregnet til 8,6 GWh. Søker planlegger å slippe en minstevannføring på 1100 l/s om sommeren og 90 l/s på vinteren.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 8,6 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-14) har NVE klarert drøyt 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

Rana kommune anbefaler at det gis konsesjon til Nedre Leiråga kraftverk. Blir det gitt konsesjon til tiltaket ber Rana kommune om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven. **Fylkesmannen i Nordland** mener en utbygging av Nedre Leiråga kraftverk har en moderat konfliktgrad. **Nordland fylkeskommune** anbefaler at det gis konsesjon til Nedre Leiråga kraftverk. Dette forutsetter at tiltaket ikke vil få negative konsekvenser for reindrift eller rødlistede arter. **FNF Nordland** henstiller at det ikke gis konsesjon til prosjektet. **Naturvernforbundet i Rana og omegn** er imot ytterligere vannkraftutbygging i kommunen, hovedsakelig på grunn av samlet belastning på vassdragsnatur. **Rana jeger og fiskeforening** er negative til prosjektet på grunn av samlet belastning på natur og dyreliv i Rana kommune.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Nedre Leiråga kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. NVE mener at konfliktene ved en utbygging av Nedre Leiråga kraftverk er begrensede og i hovedsak knyttet opp mot biologisk mangfold og landskap, og dette er vektlagt i vedtaket.

Inngrepene i forbindelse med etableringen av kraftverket i Leiråga vil ligge relativt skjult i terrenget, og en redusert vannføring i elva vil etter NVEs syn ikke medføre vesentlige landskapsmessige konsekvenser.

I forhold til biologisk mangfold mener NVE at en tilstrekkelig minstevannføring forbi inntaket hele året vil opprettholde forholdene for biologisk mangfold i og rundt hele elva i tilstrekkelig grad. Det er imidlertid viktig at inntaksmagasinet bygges slik at den naturlige vannstanden i Vardfjelltjøna ikke endres.

NVE mener prosjektet i Nedre Leiråga kun vil gi mindre negative konsekvenser som kan avbøtes tilstrekkelig gjennom vilkår, slik at fordelene ved tiltaket er større enn skadet og ulemper. Det kan derfor gis konsesjon til prosjektet.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir MiljøKraft Nordland AS i medhold av vannressursloven § 8 konsesjon til å bygge Nedre Leiråga kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Innhold

Sammendrag	1
Ranapakken	3
Søknad	4
Høring og distriktsbehandling	8
NVEs vurdering	16
NVEs konklusjon	32
Forholdet til annet lovverk	33
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	35
Vedlegg	38

Ranapakken

NVE har foretatt en samlet behandling av åtte søknader om bygging av småkraftverk i Rana kommune. De respektive bakgrunn for vedtak-notatene for de åtte søknadene er angitt i tabellen under. Søknadene er i disse dokumentene referert til under fellesnavnet Ranapakken.

Kraftverk	Søker	Notat	Effekt (MW)	Produksjon (GWh)
Rausandaksla kraftverk	Småkraft AS	KSK-notat nr: 29/2015	5,5	14,5
Bordvedåga kraftverk	Bordvedåga Kraft AS	KSK-notat nr: 30/2015	5,49	15,5
Røvassåga kraftverk	NGK Utbygging AS	KSK-notat nr: 31/2015	4,95	14
Blakkåga kraftverk	HelgelandsKraft AS	KSK-notat nr: 32/2015	9,9	28
Nedre Leiråga kraftverk	MiljøKraft Nordland AS	KSK-notat nr: 33/2015	3	8,6
Leirdalselva kraftverk	MiljøKraft Nordland AS	KSK-notat nr: 34/2015	3	8,6
Farmannåga kraftverk*	Småkraft AS	KSK-notat nr: 17/2015	3	7,6
Heinbergåga kraftverk*	Statskog SF	KSK-notat nr: 86/2014	4,4	9,5

**Sakene er ferdig behandlet av NVE*

NVE har tidligere fattet vedtak i to av sakene i Ranapakken. NVE gav den 4.12.2014 avslag på søknad om bygging av Heinbergåga kraftverk grunnet et høyt konfliktnivå, jf. KSK-notat nr.86/2014. NVE ga konsesjon til Farmannåga kraftverk den 30.1.2015, jf. KSK-notat nr. 17/2015. Vedtaket om konsesjon til Farmannåga kraftverk er påklaget og oversendt Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse. Beliggenheten til kraftverkene og ulike konfliktema i forhold til de resterende sakene i Rana kommune tilsa at disse sakene kunne avgjøres på et tidligere tidspunkt enn de resterende omsøkte kraftverkene i Ranapakken.

Samtidig som vi har fattet vedtak i de resterende seks sakene i Ranapakken, har NVE også fattet vedtak i ytterligere to småkraftsaker i Rana kommune. Dette gjelder Gubbeltåga og Sølvbekken kraftverk. For NVEs vurdering av disse to sakene viser vi til KSK-notat nr. 77/2015.

I Rana kommune har NVE også avslått søknaden om konsesjon til Messingåga kraftverk den 25.02.2015. Vi viser til KSK-notat nr. 19/2015. Behandlingen av denne søknaden ble påbegynt før Ranapakken. Beliggenhet og konfliktnivå medførte at den ikke ble inkludert i denne pakkebehandlingen.

NVE har valgt å behandle sakene i Ranapakken samtidig for å kunne gjøre en mer grundig vurdering av samlet belastning av de konsesjonssøkte tiltakene, og samtidig gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne interesser. Samlet høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre, og gi mer grundige innspill på samlet belastning.

NVE har mottatt to innsigelser til saker i Ranapakken. Fylkesmannen i Nordland fremmet innsigelse mot Rausandaksla kraftverk av hensyn til naturtypen fossesprøytsone, landskap og reindrift. Det ble holdt innsigelsesmøte med Fylkesmannen 5.11.2014. Fylkesmannen valgte å opprettholde sin innsigelse i saken. Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) fremmet innsigelse mot Bordvedåga kraftverk av hensyn til en berylliumforekomst som av EU er karakterisert som kritisk viktig. Det ble holdt innsigelsesmøte 2.2.2015. DMF valgte å opprettholde sin innsigelse.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene ved 4 av de omsøkte kraftverkene i Ranapakken er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser, slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. Dette gjelder Bordvedåga, Blakkåga, Røvassåga og Nedre Leiråga kraftverk. NVE mener ulempene ved bygging av Rausandaksla og Leirdalselva kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt for disse kraftverkene.

Samlet vil NVEs positive vedtak gi inntil 66 GWh i ny fornybar energiproduksjon. Vi mener dette vil gi et bidrag til å oppfylle kravet i den felles sertifikatordningen inngått med Sverige. Disse prosjektene vil etter vårt syn ikke ha vesentlige negative virkninger for allmenne interesser.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra MiljøKraft Nordland AS, datert 29.01.2014:

«Søknad om konsesjon for bygging av Nedre Leiråga kraftverk

MiljøKraft Nordland AS søker om å utnytte deler av fallet i Leiråga i Rana kommune i Nordland fylke.

Det søkes:

I Etter vannressursloven jf. § 8 om tillatelse til:

- Å bygge Nedre Leiråga kraftverk i Leiråga mellom ca. kote 81 og kote 48.*

II Etter energiloven om tillatelse til:

- Bygging og drift av Nedre Leiråga kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.*

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning.»

Nedre Leiråga kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	44
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	140,6
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	101,45
Middelvannføring	l/s	4460
Alminnelig lavvannføring	l/s	105
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	1108
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	90

KRAFTVERK

Inntak	moh.	81
Avløp	moh.	48
Lengde på berørt elvestrekning	m	675
Brutto fallhøyde	m	33
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,068
Slukeevne, maks	l/s	10500
Minste driftsvannføring	l/s	1700
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	1100
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	90
Tunnel, tverrsnitt	m ²	12-15
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	340
Installert effekt, maks	MW	3
Brukstid	timer	2905

MAGASIN

Magasinvolum	m ³	40000
HRV	moh.	81
LRV	moh.	80,5

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,5
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	7,1
Produksjon, årlig middel	GWh	8,6

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	41
Utbyggingspris	kr/kWh	4,76

Nedre Leiråga kraftverk, elektriske anlegg
GENERATOR

Ytelse	MVA	3,5
Spenning	kV	6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	3,5
Omsetning	kV/kV	6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	100
Nominell spenning	kV	22
		Jordkabel

Om søker

Søker i saken er MiljøKraft Nordland AS (MN). MN ble etablert i 2001, og er et selskap som er etablert for å utbygge konkrete prosjekter, og drifte disse. I tillegg til søknaden om konsesjon til Nedre Leiråga kraftverk har også MN søkt om konsesjon for Leirdalselva kraftverk.

Beskrivelse av området

Leiråga renner langs fylkesvei 355 (Melfjordeveien) i Rana kommune i Nordland. Prosjektområdet ligger ved Langvatnets nordvestre ende, ca. 25 km vest for Røssvoll. Avstanden til Mo i Rana er 40 km. Nedbørfeltet til Nedre Leiråga kraftverk strekker seg opp til Melfjellet. Det omfatter også en liten del av Høgtubvreen. Leiråga følger Leirdalen nedover mot sitt utløp i Langvatnet. Melfjordveien krysser Leiråga på flere steder. Like ved det planlagte inntaket i Leiråga er det bygget en brøytetasjon.

Teknisk plan*Inntak*

Inntaksbassenget til kraftverket vil etableres med en 2 meter høy betongdam i Leiråga. Det er omsøkt at vannstanden i inntaksbassenget skal ha samme kotehøyde som normalvannstanden i Vardfjelltjønnna. Tjønnna har i dag en normalvannstand på ca. kote 81. Inntaksdammen skal legges slik at den naturlige topografien i vassdraget utnyttes mest mulig. Inntaksdammen planlegges med en stor overløpskapasitet slik at flomvannstanden i Vardfjelltjønnna ikke overstiger årnormalen. Inntaket til kraftverket vil etableres under vannflaten på østsiden av elva.

Vannvei

Det er planlagt å drive en 340 meter lang tunnel gjennom Kalvhauganfjellet. Tunnel skal drives fra kraftstasjonsområdet og opp til inntaket. Tunellverrsnittet vil bli på ca. 12-15 m².

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er omsøkt plassert ved tunnelforskjæringen. Stasjonen er planlagt slik at fjellsidene vil dekke 3 av veggene til bygningen. Grunnarealet som behøves vil være på 150 m². Kraftverket vil utstyres med to francisagregater med en samlet effekt på 3 MW. Utløpet til Leiråga vil føres via en utløpskulvert fra kraftstasjonen til en navnløs tjønn, så via en fjellgrøft til Leiråga på ca. kote 48.

Nettilknytning

Det er gitt konsesjon til en ny 22 kV linje fra prosjektområde og frem til Strupen transformatorstasjon. Nedre Leiråga kraftverk vil tilknyttes den nye linjen via en 100 meter lang jordkabel.

Veier

Søker antar at Melfjordveien vil dekke de fleste veibehov for prosjektet. Det vil imidlertid måtte etableres en ca. 80 meter lang avkjøringsvei inn til kraftstasjonsområdet. Ved inntaket vil den eksisterende åpne plassen fungere som tilkomst og riggområde. Det eksisterer også en vei ned til det

eksisterende grustaket ved Leiråga hvor kraftstasjonen vil ha sitt utløp og eventuelle overskuddsmasser vil deponeres.

Massetak og deponi

I følge søker vil det ikke være behov for masseuttak i forbindelse med en utbygging av Nedre Leiråga kraftverk. Overskuddsmassene fra tunnelen vil benyttes til den permanente veien til kraftverket, samt deponeres i det eksisterende massetaket ved Melfjordveien/Leiråga.

Arealbruk og eiendomsforhold

Søker har oppgitt at det vil være et midlertidig arealbehov på 3 daa. Det permanente arealbehovet vil være 2 daa.

Det er inngått avtaler med de tre berørte grunneierne som berøres av prosjektet. Avtalene innebærer leie av grunn og punktfester, samt mulighet for deltagelse i kraftselskapet (Nedre Leiråga kraftverk AS).

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Planområdet ligger innenfor et område som er klassifisert som et LNF-1 område i Rana kommunes kommuneplan.

Samlet plan (SP)

Nedre Leiråga kraftverk er under grensen for behandling i Samlet plan for vassdrag, og berører ikke andre prosjekter i SP.

Verneplan for vassdrag

Leiråga er ikke vernet i henhold til Verneplan for vassdrag.

Nasjonale laksevassdrag

Leiråga inngår ikke i Nasjonale laksevassdrag, og tiltaksområdet grenser ikke til nasjonale laksefjorder.

Fylkesvise planer for småkraftverk

Nordland fylkeskommune har utarbeidet «Regional plan om små vannkraftverk i Nordland». Tiltaket ligger innenfor delområde Ranfjorden. Omsøkt prosjekt vil ikke berøre spesielle kartlagte verdier innenfor delområdet.

Kommunal plan for småkraftverk

Rana kommune har utarbeidet *Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune*. Leiråga som er en del av Trolldalen og Leirdalen er omtalt i denne rapporten. Delområdet er vurdert til å ha stor/middels verdi for natur- og kulturlandskap og reindrift. Videre er området vurdert til å ha middels verdi for naturmiljø, verneinteresser, friluftsliv og reiseliv. Søker skal ha tatt rapportens verdivurdering i betraktning da de har utarbeidet søknaden og når de har vurdert konsekvensene av tiltaket.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 11.09.14 sammen med representanter for søkeren. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Rana kommune fattet følgende vedtak i Utvalg for miljø, plan og ressurs den 25.06.2014:

«Rana kommune kan anbefale en utbygging av Nedre Leiråga kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftkabling, som omsøkt i søknad datert 29.01.2014.»

Rana kommune ber om at NVE påser at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven. Kommunen ber også om at NVE vurderer om anleggsperioden bør legges utenom yngleperioden for fuglene ved Glomådeltaet og den samlede belastningen på dette området. Kommunen mener også at detaljplanleggingen må skje i nær dialog med reinbeitedistriktet.

Nordland fylkeskommune fattet et vedtak i Fylkestinget den 5. juni 2014. Fylkestinget i Nordland anbefaler NVE å gi tillatelse til bygging av Nedre Leiråga kraftverk forutsatt at tiltaket ikke vil medføre negative konsekvenser for reindriftsinteresser og rødlistede arter. De hadde utover dette følgende merknader:

«...Dersom det blir gitt tillatelse til ett eller flere av de omsøkte kraftverkene, ber fylkestinget om at det påses at tiltaket ikke:

- a. reduserer muligheten til å nå vedtatte miljømål for vannområde Ranfjorden*
- b. reduserer muligheten til å oppnå de positive effektene man ønsker med pågående revisjon av konsesjoner for eksisterende kraftutbygging i Ranavassdraget.»*

«...Dersom det blir gitt tillatelse til ett eller flere av de omsøkte kraftverkene, ber fylkestinget om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8-12, og med vannforskriften § 12. NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:

- a. Tiltakshaver har aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart.*
- b. Detaljplanleggingen må skje i nær dialog med reindriftsnæringen.*
- c. Det må slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året.*
- d. Detaljplanleggingen må påse at rødlistearter og regionalt viktige naturtyper ikke blirskadelidende av tiltaket.*
- e. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning skal vektlegges i utformingen av kraftstasjon og tilhørende infrastruktur.»*

Fylkesmannen i Nordland kom med en uttalelse i brev datert 22.05.2014. Fylkesmannen vurderer at det er en moderat konfliktgrad knyttet til en utbygging av Nedre Leiråga kraftverk.

Fylkesmannen kommenterer at tiltaket ligger ca. 600 meter nord-nordvest for Glomådeltaet. Dette er et svært viktig elvedelta som er vernet som et landskapsvernområde. Deltaet er også viktig for hekkende våtmarksfugl i Helgelandsregionen. Fylkesmannen mener at en utbygging av Nedre Leiråga kraftverk ikke vil påvirke de fluviale prosessene i deltaet i vesentlig grad. Det kommenteres videre at Vardfjelltjøna ligger i ytterkanten av et større viltområde. Dette viltområdet bli mye brukt av vanntilnyttet fugl. Fylkesmannen mener det er usikkert hvor mange av disse fuglene som benytter Vardfjelltjøna, men konkluderer med at hvis anleggsperioden legges utenom hekkeperioden for vannfugl, vil tiltaket ikke ha vesentlige konsekvenser for fugler.

Fylkesmannen opplyser videre at planområdet ikke er et høyverdiområde for reindrift, men det blir brukt i store deler av året. Det er variasjoner i bruken mellom årene. Fylkesmannen mener at konsekvensene for reindriften vil være akseptable, men de krever at det må være dialog med reinbeitedistriktet for å hindre at konflikter oppstår.

Forum for natur og friluftsliv Nordland kom med en uttalelse i brev datert 30.05.2014. FNF Nordland henstiller om at det ikke gis konsesjon til bygging av Nedre Leiråga kraftverk. FNF Nordland gjør følgende vurderinger:

«Vardfjelltjøna med omsøkte del av Leiråga ligger i utkanten av, men innenfor en av de viktigste innlandshekkelokalitetene på Helgeland, Glomådeltaet (Miljøstatus Nordland). Glomådeltaet er vernet som landskapsvernområde med det formål ta vare på et unikt, nasjonalt verdifullt deltalandskap og det tilhørende rike fuglelivet og de botanisk verdifulle myr- og sumpområdene. FNF Nordland mener derfor at et hvert inngrep som vil ha, eller potensielt har negative konsekvenser på verneverdiene ikke må foretas.

I utredningen vurderes det til at tiltaket vil ikke endre vannstandsforholdene i Vardfjelltjøna og kanalen fra dette vannet og ut i Leiråga, og hekkemulighetene for vannfugl vil derfor ikke bli endret. Den berørte elvestrekningen vil få vesentlig lavere vannføring, men dette er ikke vurdert å påvirke noen av de rødlistede fugleartene som er registrert i Glomådeltaet.

På basis av de begrensede undersøkelsene i forbindelse med søknaden, viser vi til sitat s. 51 i konsesjonsøknaden: "ikke kjent hvor mange av artene som også har tilhold i området som påvirkes av det planlagte småkraftverket". Under befaringen i juni 2012 ble det registrert strandsnipe (NT) og fossekall (Bern-liste II) i nærheten av elva. For øvrig er det registrert et stort artsmangfold i området rundt Vardfjelltjøna som f.eks. laksand, krikband, kvinand, siland, sangsvane og gluttsnipe. Det er registrert oter (VU), gaupe (VU) og jerv (EN). En kraftutbygging av nedre Leiråga vil kunne få uforutsigbare konsekvenser for et dyreliv som vi vet er mangfoldig og dels består av flere truede rødlistearter, men som vi ikke vet omfanget av.

Tiltakshaver mener området har liten verdi for friluftsliv. Rana kommune mottok den 05.01.09 rapporten "Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune" av Miljøconsult AS. Der har område 7, Trolldalen og Leirdalen, fått høyeste vurdering på landskap og nest høyeste vurdering på naturmiljø og friluftsliv.

På sen vinteren og på våren er det mange som starter skituren i det storslåtte landskapet fra Brøytestasjonen ved den planlagte inntaksdammen for Leiråga kraftverk. Om sommeren er det mange som går fottur med eller uten fiskestang i området. Leirågavassdraget sin naturlige, delvis ville ferd er en del av helheten i en upåvirket natur, tross Melfjordveien. Men i og med at veien ligger der og har gjort det siden 1981, så er Leirågavassdraget også et lett tilgjengelig turområde for mange flere ranværingene enn det ellers ville vært. Nettopp derfor bør Leirågaområdet vernes mot ytterligere naturforringelse.»

Statens vegvesen uttaler følgende i brev datert 26.5.2014:

«Våre interesser i sakene knytter seg til forhold som berører riks- eller fylkesveger. Med dette som utgangspunkt ønsker vi på generelt grunnlag å gjøre oppmerksom på at følgende forhold må avklares i den videre prosessen:

Avkjørselsforhold, nye avkjørsler eller endret bruk av eksisterende avkjørsler, må avklares i reguleringsplan eller omsøkes egen søknad dersom det blir aktuelt med endret eller ny adkomst.

Byggegrenser langs riks- eller fylkesvegnett må avklares i reguleringsplan eller det må søkes om dispensasjon fra veglovens byggegrense langs offentlig veg i egen søknad dersom det skal oppføres permanente installasjoner nærmere enn 50 m fra vegens midtlinje.

Kryssing og graving langs våre veger kan kun tillates etter søknad. Dette gjelder også for nærføring.»

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) uttaler i brev av 20.5.2014 at mineralressurser ikke er vurdert eller omtalt i konsesjonssøknaden, og at disse sjelden eller aldri vies oppmerksomhet i konsesjonssøknader - med mangelfull saksutredning som konsekvens. DMF ber om at geologiske ressurser blir utredningstema også ved småkraftprosjekter.

Sametinget uttaler i brev datert 15.05.2014 at de tidligere har befart og sendt uttalelse om Nedre Leiråga kraftverk. De har derfor ingen særskilte merknader til denne søknaden.

Hestmann/Strandtindene reinbeitedistrikt v/advokat Geir Haugen uttaler i brev datert 28.5.2014 at de er imot en utbygging av Nedre Leiråga kraftverk. Det anføres at Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt er et helårsdistrikt, noe som tilsier at skadevirkningene vil kunne bli særlig omfattende. De ønsker ikke å redegjøre videre for virkningene av de planlagte kraftverkene i Ranapakken når skadevirkningene ikke er kjente og krever en reindriftsutredning for å fremskaffe tilstrekkelig informasjon til å vurdere om folkerettens urfolksvern kommer til anvendelse. Dette innebærer blant annet at sumvirkningene av tidligere og planlagte inngrep må kartlegges. De uttaler at det nå foreligger planer om bygging av 20 småkraftverk i distriktet, og mener at vedtak i disse sakene, uten at det foreligger en reindriftsvurdering kan være ugyldige.

Rana jeger og fiskeforening påpeker i brev av 26.5.2014 at den potensielle samlede virkningen av de omsøkte småkraftprosjektene ved Langvatnets nordvestlige del representerer en skremmende og langsiktig effekt på natur og dyreliv, og derfor er lite ønskelig. De trekker frem søknad om bygging av Rausandaksla kraftverk som spesielt kontroversiell fordi den omfatter et stort, urørt område med spennende flora og fauna. De påpeker at Rana er en av de sterkest utbygde kraftkommunene i landet, og etterspør en vurdering av den samlede virkningen av tidligere og nye kraftprosjekter i kommunen.

Naturvernforbundet i Rana og omegn går i brev datert 27.5.2014 imot at konsesjon blir gitt til noen av de omsøkte småkraftverkene i Rana-pakka, først og fremst fordi Rana kommune allerede har gitt mye av sin natur til store vannkraftutbygginger for å forsyne samfunnet med energi. Av de 8 omsøkte prosjektene peker Røvassåga og Blakkåga seg ut som spesielt konfliktfylte, men også Bordvedåga, Rausandaksla og Heinbergåga kraftverk beskrives som konfliktfylte, da naturen i disse områdene er relativt urørt.

Søker har i brev datert 1.9.2014 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

Direktoratet for Mineralforvaltning, DMF

Generelt svar vedrørende åtte småkraftverk. Direktoratet anbefaler at geologiske ressurser blir utredningstema også ved mindre kraftverksprosjekter. Anbefaler NGU's ressursdatabaser.

Svar:

Det er foretatt søk i NGU's ressursdatabase. Berggrunnen i området er kartlagt av geologer og har liten eller ingen overdekning av løsmasser. Berggrunnen består av granittisk gneis.

Forum for Natur og Friluftsliv Nordland, FNF Nordland

FNF Nordland arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv. Høringsuttalelse for åtte småkraftverk, der i blant Nedre Leiråga kraftverk. FNF Nordland registrerer at utbyggingen vil skje i samordning med Øvre Leiråga kraftverk, men oppgir feilaktige kraftverksdata. FNF Nordland hevder at inntaksnivå i Nedre Leiråga Kraftverk er tilnærmet samme nivå som utløpet i Øvre Leiråga kraftverk.

FNF Nordland henviser til Glomådeltaet som er vernet som landskapsvernområde for å «ta vare på et unikt, nasjonalt verdifullt deltalandskap og det tilhørende rike fuglelivet og de botanisk verdifulle myt og sumpområdene. FNF Nordland mener derfor at et hvert inngrep som vil ha, eller potensielt har negative konsekvenser på verneverdiene ikke må foretas».

Det henvises videre bl.a. til arts mangfoldet i området rundt Vardfjelltjønnen, og andre dyreregistreringer, og til friluftsinnteresser med turer og skiturer fra Brøytestasjonen mot Leirågavassdraget.

Svar:

Omfanget av kraftutbygging

Det er en uberørt elvestrekning på 5-600m mellom utløpet fra Øvre Leiråga kraftverk til inntaksdam for Nedre Leiråga kraftverk, og en høydeforskjell på ca. 1m. Elvestrekningen er bred og stilleflytende med noen stryklignende partier som ikke påvirkes av utbyggingen. Strekningen er preget av store grusavsetninger som også har dannet Vardfjelltjønnen.

Leiråga, Leirdalselva og de andre vassdragene i området har svært raskt varierende vannføring på grunn av store arealer snauffjell, og rask avrenning. Til tider er det derfor også nesten tørt i elvene, og bare en ørliten vannføring for de elvene som ikke har tilsig fra bre. Alminnelig lavvannføring i nedre del av Leiråga er på bare 0,1 m³/s, og minste tilgjengelig tilsig helt ned mot 30 l/s. Dette er den normale situasjonen, og et elvekraftverk vil ikke endre dette vesentlig etter som kraftverket vil måtte stoppe pga. for lite vann, og alt vannet vil da gå i elva som normalt. Vannmengdene i regnvær- og flomperioder overstiger som oftest kraftverkets slukeevne og det vil da gå mye vann i elva. I vårløsningen vil alle elver i området fremstå som vanlig og det vil uten videre være vanskelig å se om kraftverkene er i drift eller ikke.

På grunn av den raske avrenningen fra snauffjellet vil antall dager der vannføringen enten overstiger kraftverkets slukeevne eller er for liten til å kjøre turbinen, utgjøre en betydelig del av året.

<i>Antall dager ved:</i>	<i>Tørt år</i>	<i>Middels år</i>	<i>Vått år</i>
<i>-vannføring større enn turbinens maks slukeevne</i>	15	46	91
<i>-for lite vann for drift/ alt vann i elva</i>	202	126	126

Dagene med lite vann fordeler seg over hele året, og minst halvparten vil derfor være under snødekke, mens store vannføringer og flom stort sett vil være i vår- og sommerperioden.

Naturmiljø

Glomådelta er en veldig viktig innlandshekkelokalitet, med stor verdi for vannfugl. De fleste vannfugleartene er våtmarksfugl, som ande- og vadefugl, som er tilknyttet stilleflytende elvepartier og tjern. Innenfor planområdet tilbyr Vardfjelltjønnen slike forhold, mens strømningshastigheten i de berørte delene av Leiråga er for høy. Tiltaket vil ikke endre vannstandsforholdene i Vardfjelltjønnen og kanalen ut i Leiråga vesentlig, og hekkemulighetene for vannfugl vil derfor ikke bli endret.

Glomådeltaet landskapsvernområde ligger over 1 km nedstrøms utløpet, og et par meter lavere. Kraftverket vil ikke endre noen forhold i verneområdet, og vil følgelig ikke påvirke noe som helst i selve verneområdet.

Friluftsliv

FNF Nordland påpeker at område 7, Trolldalen og Leirdalen, har fått middels vurdering på friluftsliv i rapporten "Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune". Dette området er imidlertid mye større enn Nedre Leiråga kraftverks planområde (se Figur 3-1). Også hele Høgtuva inngår i område 7, og det er akkurat Høgtuva med sine muligheter for friluftsliv som ga område 7 sin verdi for friluftsliv. I samme rapporten vurderes også konfliktpotensial for friluftsliv i forhold til vassdragsutbygging middels til lavt fordi «mye av aktivitetene i delområdet er rettet mot toppurer i retning Høgtuva».

Hele kraftverksprosjektet ligger nært inntil eksisterende infrastruktur og landskapsinngrep, så som Melfjordveien, brøytestasjonen, nye og gamle bruer, vei gjennom fjellskjæringer, veifyllinger, grustak, etc., og kan ikke sies å endre muligheter for naturopplevelser i området verken nedenfor eller ovenfor. Eneste merkbare forskjell kan være redusert vannføring på et lite parti i elva som så vidt er synlig bak eksisterende skog om sommeren. Vinterstid er alt dekket av snø og is. Inntaksdammen vil ikke være synlig bak vegetasjonen verken fra veien eller fra brøytestasjonen. Kraftstasjonen er trukket helt inn i forskjæringen for tunnelen mellom inntak og stasjon og ligger dessuten i et område som ikke er spesielt tilgjengelig eller brukt som turområde ettersom det finnes så mye bedre tilgjengelig og storslagen natur noen få km lenger opp i dalen.

Utbygging av Nedre Leiråga vil ikke endre forholdene for småviltjakt og fiske. Det vil heller ikke negativt påvirke mulighetene for fotturer i fjellet eller skiturer med utgangspunkt ved brøytestasjonen.

Andre kommentarer

Vurdering av konsekvensene ved en utbygging er nøye vurdert av fagekspertise og redegjort for i konsesjonssøknaden, og den samlede belastning begrunnes og vurderes dermed også å være lav.

Fylkesmannen i Nordland, FM

Fylkesmannen har gjennomgått prosjektene systematisk, individuelt og saklig.

FM påpeker innledningsvis at EU's fornybardirektiv forplikter Norge til å øke andelen av fornybar energi og at Norge i samarbeid med Sverige har et felles mål om å bygge ut fornybare energikilder. Energi- og miljøkomiteen understreker at halvparten av dette skal realiseres i Norge. FM ser det som positivt med samlet søknadsgruppe og helhetlig vurdering, og ser disse også i et større hele med andre tiltak; kraftlinjer, veier, jernbane, etc. FM vurderer de ulike prosjektene ulikt med følgende konklusjoner; »Innsigelse», «Fraråding» og «Moderat konfliktgrad» og gir en grundig redegjørelse for disse.

FM har vurdert prosjektområdet i forhold til berggrunn, naturtyper og vannføringer, nærheten til Glomådeltaet, og reindrift. Det konkluderes at utbygging i Leiråga har moderat konfliktgrad. Utbyggingen vil ikke i vesentlig grad innvirke negativt på deltaområdet, og med de forutsetningene som er lagt til grunn vil utbygging heller ikke endre hekkemulighetene for vannfugl i Vardfjelltjønnen. I eventuelle vilkår for konsesjon foreslår FM å kreve at tiltakshaver oppretter dialog med reinbeitedistriktet for å sikre at konflikter med reindriftsnæringen unngås.

Svar:

Konklusjonen for Nedre Leiråga kraftverk «moderat konfliktgrad», særlig i forhold til de andre vurderingene, tolker utbygger som en tilråding.

Utbygger har vurdert prosjektløsninger slik at negativ miljøpåvirkning gjøres minimal, og særlig er inntaksdam planlagt slik at forholdene for fugl i Vardfjelltjønnen ikke endres negativt. Inntaksdammen, som i realiteten blir en forholdsvis lav terskel, utformes som en terskel med størst mulig bruk av stedlige materialer (stein).

Miljøkraft Nordland forsøker å ha en god dialog med reindriftsnæringen for å løse potensielle konflikter på et tidlig stadium og tilrettelegge for samarbeid.

Naturvernforbundet i Rana og omegn

Naturvernforbundet vurderer alle åtte småkraftverksøknader, og påpeker at nye naturinngrep må vurderes sammen med tidligere naturinngrep. Naturvernforbundet går imot alle småkraftverksøknadene på prinsipielt grunnlag fordi man mener at Rana kommune har «gitt mye av sin natur» til store vannkraftutbygginger. Av de åtte omsøkte småkraftverkene vurderes Nedre Leiråga, Leirdalselva og Farmannåga som minst negative.

Svar:

Utbygger har vurdert forhold til andre prosjekter. Det vises til flere sider i konsesjonssøknaden for Nedre Leiråga kraftverk, der forholdene i forhold til Øvre Leiråga og andre kraftverk i nærheten omtales (f.eks. avsnitt 1.3, 1.5 og 1.6). I tillegg er vurdering av samlet belastning, deriblant eksisterende og framtidige inngrep, en viktig del i hele vurderingen (avsnitt 3.20). Utbygger mener derfor at påstanden er uriktig.

Naturvernforbundet benytter uriktige nøkkeltall fra den gamle konsesjonssøknaden for Øvre Leiråga (som har fått konsesjon) i sine sammenstillinger, og mener at det ikke er sett på samvirkning av Leirdalselva kraftverk sammen med Øvre Leiråga kraftverk. (Øvre Leiråga fikk ikke tillatelse til overføring oppe i feltet og ble følgelig redusert til 5MW.) Til sammen utgjør de to ovenfor liggende kraftverkene $5MW + 3 MW = 8MW$. Nedre Leiråga kommer lenger ned i elva og kan således ikke kobles til disse to.

Naturvernforbundet går i mot alle utbyggingssøknader og nevner heller ikke EU's fornybardirektiv, eller Norges forpliktelser i samarbeidet med Sverige om ny fornybar energi.

Etter utbyggers oppfatning har Rana kommune ikke «ofret» noe, men tvert imot nytt godt av storsatsningen på vannkraft i kommunen. Dette var med på å «bygge landet» etter krigen, og har gitt et halvt århundre med stor industriell aktivitet. Store nasjonalparker er dessuten etablert i Rana kommune.

Leirdalselva må sies å gi svært små nye inngrep i et område som gir små negative konsekvenser, men er samfunnsmessig nyttig. Det er naturlig å hevde at dette vil være positivt.

Nordland Fylkeskommune, NFK

NFK samordner også uttalelsene for de åtte småkraftverksøknadene i Rana kommune.. Fylkeskommunen baserer uttalelsene på politiske retningslinjer nedfelt i «Regional Plan for små vannkraftverk».

NFK anbefaler NVE å gi tillatelse til å bygge Nedre Leiråga kraftverk, forutsatt at tiltaket ikke vil medføre negative konsekvenser for reindriftsinteresser og rødlistede arter.

Svar:

Utbygger er innforstått med betingelser for anbefalingen. Utredninger har ikke påvist vesentlige negative konsekvenser for rødlistearter eller reindrift.

Rana Jeger og Fiskeforening, RANA JFF

Høringsuttalelse for alle åtte småkraftverkssøknader. Rana JFF er generelt motstander av de aller fleste prosjektene, og ser med uro på økende og samlet virkning av «den nye kraftutbyggingsbølgen». Nedre Leiråga omtales overordnet i fellesskap med Rausandaksla, Bordvedåga og Leirdalselva.

Svar:

Den landskapsmessige belastningen av Nedre Leiråga kraftverk er vurdert som ubetydelig (0), og anlegget er nesten umulig å se fra Melfjordveien. Den reduserte vannføringen i denne del av Leiråga fører til små negative konsekvenser for rødlistearter, terrestrisk miljø og reindrift. Store uberørte arealer i dette området er egnet for turgåing, jakt og fiske. Alle prosjektene i Leirdalselva og Leiråga ligger tett inntil etablert infrastruktur.

I konsesjonssøknad er den samlede belastningen vurdert i avsnitt 3.20. Konsekvensene av de nærværende småkraftverkene for naturmiljø, friluftsliv og landskap er tilsvarende små. Effektene på reindrift er begrenset til anleggsfasen og den samlede belastningen vil være liten hvis anlegget koordineres med de andre tiltakene og (mest mulig) med beitesesongen. Konsekvensene for rødlistearter og terrestrisk miljø består først og fremst av effekter på fugl og pattedyr som er knyttet til Glomådeltaet. Verken dette tiltaket eller de andre har store effekter på dette området. Samlet belastning i søknaden vurderes derfor å være lav.

De positive virkninger av kraftutbygging er ikke nevnt i uttalelsen, heller ikke de offentlige retningslinjer referert til av både Fylkeskommunen og Fylkesmannen.

Høringsuttalelsen mangler en innholdsmessig og grunnlagt vurdering av selve kraftverket. Det er derfor ingen konkrete spørsmål utbyggeren kan svare på.

Sametinget

Sametinget omtaler også de åtte prosjektene i et felles brev, og sier bl.a.:

«Røvassåga, Nedre Leiråga og Leirdalselva kraftverk har vi også befart og sendt uttalelse på et tidligere plantidspunkt. Disse har vi ingen merknader til».

Svar:

Miljøkraft Nordland forsøker å ha en god dialog med reindriftsnæringen for å løse potensielle konflikter på et tidlig stadium og tilrettelegge for samarbeid. Utbygger har vært i dialog med lokale reindriftsinteresser og kommet til enighet om enkeltstående tiltak.

Statens Vegvesen

Ingen merknader, ut over henvisninger til avkjørselsforhold og byggegrenser og i forhold til kryssing og graving langs statens veger.

Svar:

Forhold omkring avkjørsler, trafikk, transporter vil formelt avklares med SVV.

Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt v/adv. Geir Haugen

Generelt om omfanget av småkraftverk og uheldig innvirkning av oppdeling av distriktet, samt at prosjektene reduserer mulighet for rasjonell drift og merarbeid. Mener at alle inngrep er folkerettsstridige. Etterlyser reindriftssakkyndig utredning og at sumvirkninger klarlegges, og at enkelte prosjekter (ikke Leirdalselva) er særlig problematiske.

Svar:

Konsekvenser for reindrift er vurdert i konsesjonssøknaden. I den forbindelse er representanter for Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt kontaktet. I tilbakemeldingen fra reinbeitedistriktet v/adv. Geir Haugen nevnes ingen konkrete innvendinger til de reindriftfaglige vurderingene i søknaden, og det blir derfor vanskelig å kommentere høringsuttalelsen ytterligere. Det henvises for øvrig til Fylkesmannens vurdering.

Rana kommune

Rana kommune kan anbefale en utbygging av Nedre Leiråga med tilhørende koblingsanlegg og kraftledninger. Blir det gitt konsesjon til det omsøkte tiltak, ber Rana kommune om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldloven. I tillegg anmoder kommunen om at NVE vurderer noen andre vilkår i forbindelse med naturverdiene i Glomådelta, reindrift og minstevannføring.

Svar:

Utbygger er innforstått med anbefalingen. Det skal tas hensyn til Glomådeltaet i anleggsfasen. Miljøkraft Nordland forsøker å ha en god dialog med reindriftsnæringen for å løse potensielle konflikter på et tidlig stadium og tilrettelegge for samarbeid. Forslag til minstevannføring er angitt i konsesjonssøknaden, og foreslås i forhold til de store naturlige variasjoner i vannføring. Det vil i praksis være vanskelig å opprettholde større minstevannføring enn de laveste

vannføringer som forekommer, uten på benytte Vardfjelltjønnen som magasin, noe som ikke er meningen.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 44 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 4,46 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 2,6 %, og nedbørfeltet har en brendel på 12,6 %. Avrenningen er stabil fra år til år med dominerende sommerflom. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 1108 og 90 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 105 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 10,5 m³/s og minste driftsvannføring 1,7 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 1100 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 90 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 70 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 235 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 1100 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 90 l/s resten av året, vil dette gi en restvannføring på ca. 1320 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 46 dager i et middels vått år. I 126 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 15 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at omsøkt slukeevne ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Nedre Leiråga kraftverk til ca. 8,6 GWh fordelt på 1,5 GWh vinterproduksjon og 7,1 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 41 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 4,76 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger.

Naturmangfold

Naturtyper

Det er gjennomført flere naturtypekartlegginger i planområdet til kraftverket. Det er ikke registrert noen viktige naturtyper eller truede vegetasjonstyper i området, og området er gitt liten verdi for disse temaene.

Om lag 1 km sør og sørvest for det planlagte tiltaket er det registrert naturtypene deltaområde (Glomådeltatet) og gammel barskog (Trolldalen). En utbygging av Nedre Leiråga kraftverk vil ikke berøre disse naturtypelokalitetene.

NVE legger til grunn at en eventuell utbygging ikke vil påvirke, eller ha negative konsekvenser for verdifulle naturtyper eller vegetasjonstyper i området.

Arter

Innenfor planområdet er følgende rødlistede arter registrert: Strandsnipe (NT), oter (VU), gaupe (VU) og jerv (EN). Potensialet for ytterligere funn av rødlistede arter av planter, lav, mose og sopp vurderes som lavt.

Planområdet for Nedre Leiråga kraftverk ligger ca. 1 km unna Glomådeltatet. Innenfor Glomådeltatet er følgende rødlistede arter registrert: bergand (V), vannrikse (VU) og myrrikse (EN). Dette er basert på gamle observasjoner som ikke er spesifikt stedfestet. Det var kun strandsnipe som ble observert på befaringen i forbindelse med utarbeidelsen av rapporten for biologisk mangfold. Det kan imidlertid ikke utelukkes at enkelte av de overnevnte artene periodevis benytter seg av området ved Vardfjelltjønnen.

NVE mener at tiltaket ikke vil endre vannstandsforholdene i Vardfjelltjønnen gitt at damhøyden sammenfaller med dagens normalvannstand. Det er også viktig at et flomoverløp over dammen har en tilstrekkelig kapasitet slik at de naturlige forholdene ikke endres i flomperioder. Når dette legges til grunn vil fuglene kunne benytte seg av Vardfjelltjønnen som tidligere, og ikke bli berørt av en utbygging. NVE mener videre at en redusert vannføring på utbygningsstrekningen ikke vil medføre vesentlige negative konsekvenser for enkeltarter.

NVE mener at en eventuell utbygging av Nedre Leiråga kraftverk ikke vil komme i konflikt med sjeldne eller rødlistede enkeltarter i influensområdet, og dette temaet vil dermed ikke være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Akvatisk miljø

Vardfjelltjønnen og deler av Leiråga har en god bestand av ørret. Det er ikke registrert andre arter i vassdraget, men det opplyses om at det er satt ut røye i et fjellvann som drenerer til Leiråga. I området ved elva som renner ut av Vardfjelltjønnen og samløpet med Leiråga er det registrert områder som er godt egnet til gyte- og oppvekstområder for ørret. I området for det planlagte inntaket ble det registrert enkelte oppvekstområder. På selve utbygningsstrekningen er vassdraget dominert av stryk og fossestryk. Bunnsubstrater her er stort sett dominert av grove blokker og fast fjell, noe som medfører at det er uegnet som gyte- og oppvekstområde. På utbygningsstrekningen er det også et vandringshinder for fisk, som medfører at fisk ikke kan vandre opp i vassdraget fra Langvatnet.

NVE mener at en utbygging av Nedre Leiråga kraftverk vil medføre små negative konsekvenser for fisk på den berørte elvestrekningen. Det er imidlertid kun en liten populasjon på denne strekningen, og den innehar ikke gode gyte- eller oppvekstområder. Det eksisterer også i dag et vandringshinder som hindrer fisk å ta seg videre opp i vassdraget. Videre mener NVE at tiltaket ikke vil medføre noen negative konsekvenser for fisken oppstrøms inntaket, når normalvannstanden holdes på samme nivå som i dag. Tiltaket vil heller ikke medføre negative konsekvenser for fisk nedstrøms kraftstasjonsutløpet.

NVE mener at selv om det ikke er kartlagt sjeldne eller truede vanntilknyttede arter, må en minstevannføring fortsatt vurderes da tilførselen av vann og fuktighet kan ha betydning for insekter, bunndyr og organismer knyttet til vannstrengen i Leiråga forøvrig. Disse har en viktig egenverdi for biologisk mangfold som også må ivaretas på hele den aktuelle utbyggingsstrekningen.

Glomådeltaet landskapsvernområde

I vestenden av Langvatnet ligger Glomådeltaet landskapsvernområde med fuglefredning. Norge har forpliktet seg gjennom Ramsar-konvensjonen¹ til å begrense tap av våtmarker og bremse det økende presset på våtmarksområder. Glomådeltaet fikk status som Ramsar-område i 2010.

I Rana kommunes miljøfaglige utredning av småkraft står følgende om Glomådeltaet landskapsvernområde med fuglelivsfredning: «Formålet med fredningen er å ta vare på et unikt deltalandskap med nasjonal verneverdi og det tilhørende rike fuglelivet og de botanisk verdifulle myr- og sumpområdene.» Rana kommune ber NVE om å vurdere samlet belastning for Glomådeltaet i sammenheng med konsesjonsbehandlingen av de omsøkte småkraftprosjektene i Ranapakken.

Omsøkte Nedre Leiråga, Leirdalselva, Bordvedåga og Rausandaksla kraftverk i Ranapakken er alle planlagt innenfor nedslagsfeltet til Glomådeltaet. I tillegg er det gitt konsesjon til Øvre Leiråga (ikke bygget) og Ravnåga kraftverk som ble satt i drift i 2011. Glomåga og Trolldalselva som begge renner ut ved deltaet, har redusert vannføring gjennom overføringer til Svartisen og Fagervollan kraftverk.

NVE presiserer at ingen av de omsøkte småkraftverkene i Ranapakken vil medføre endret vannføring i de vassdragene de drenerer til. Det er kun på strekningen mellom inntak og kraftstasjon at vannføringen vil bli redusert. Flømvannføringene i de omsøkte elvene vil i mindre grad bli påvirket.

Ingen av de planlagte småkraftverkene i Ranapakken er planlagt innenfor landskapsvernområdets grenser, og vil etter NVEs syn således heller ikke komme i direkte konflikt med verneformålet. Av de fire småkraftverkene som befinner seg innenfor nedbørfeltet til Glomådeltaet landskapsvernområde, er det kun Bordvedåga kraftverk som befinner seg innenfor umiddelbar nærhet.

NVE legger til grunn at en konsesjon til Nedre Leiråga kraftverk ikke vil komme i konflikt med Glomådeltaet landskapsvernområde.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknadene i Ranapakken legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

FNF stiller spørsmålstegn ved om kartleggingen av det biologiske mangfoldet i influensområdet til Røvassåga kraftverk, spesielt fuglefaunaen, er tilfredsstillende. Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger for de berørte områdene som omfattes av Ranapakken er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknadene, miljørapportene, høringsuttalelser samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet for tiltakene som omfattes av Ranapakken. Samlet sett mener NVE at sakenes kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet til at det kan fattes vedtak i sakene, jamfør naturmangfoldloven § 8.

¹ *Konvensjonen om våtmarker av internasjonal betydning, særlig som fuglehabitat*

De omsøkte prosjektene i Ranapakken vil kunne berøre 4 naturtypelokaliteter regnet som viktige etter DNs håndbok 13:

Kraftverk	Naturtype	Verdi
Røvassåga	Bekkekløft og bergvegg	C
Rausandaksla	Fossesprøytsone	B
Rausandaksla	Naturbeitemark	B
Blakkåga	Bekkekløft og bergvegg	B

I tillegg vil alle kraftverk berøre naturtypen elveløp som er rødlistet som *nær truet*.

I Ranapakken er følgende rødlistearter registrert innenfor influensområdene til kraftverkene:

Kraftverk	Art	Rødlistekategori
Røvassåga	Gubbeskjegg	NT
Røvassåga	Gaupe	VU
Røvassåga	Jerv	EN
Rausandaksla	Jaktfalk	NT
Rausandaksla	Gaupe	VU
Rausandaksla	Jerv	EN
Bordvedåga	Strandsnipe	VU
Bordvedåga	Jerv	EN
Bordvedåga	Gaupe	VU
Bordvedåga	Fiskemåke	NT
Bordvedåga	Hønehauk	NT
Bordvedåga	Stær	NT
Blakkåga	Gubbeskjegg	NT
Blakkåga	Jerv	EN
Blakkåga	Gaupe	VU
Blakkåga	Oter	VU
Nedre Leiråga	Strandsnipe	NT
Nedre Leiråga	Gaupe	VU
Nedre Leiråga	Jerv	EN

Leirdalselva	Gaupe	VU
Leirdalselva	Jerv	EN

For påviste naturtyper og rødlistearter viser vi til tabellene ovenfor. Tiltakenes virkning på hver enkelt forekomst er diskutert i kapitlene *Naturtyper* og *Arter* i hvert enkelt vedtak. NVE mener at påvirkningen på naturtyper og rødlistearter vil være akseptabel, gitt de avbøtende tiltak og tilpasningene som er gjort i de prosjektene som får konsesjon. Etter NVEs mening vil tiltakene som omfattes av Bordvedåga, Røvassåga, Blakkåga, Leirdalselva og Nedre Leiråga kraftverk ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 gitt avbøtende tiltak. En realisering av omsøkte planer for Rausandaksla kraftverk vil etter NVEs mening derimot i større grad kunne være i konflikt med naturmangfoldloven §§ 4 og 5, om enn ikke på en slik måte at dette alene tilsier at søknaden skal avslås.

NVE har også vurdert sakene i Ranapakken sin påvirkning på viktige naturtyper og rødlistede arter opp mot eksisterende påvirkninger i regionen. Den samlede belastningen på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålene, men tillegges vekt i den samlede vurderingen av fordeler og ulemper for allmenne interesser.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltakene kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utforming av tiltakene vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap, friluftsliv og urørthet

Planområdet ligger innenfor landskapsregion 33 – innlandsbygdene i Nordland, underregion 33.06 – Indre Rana. Fra det planlagte inntaket i Leiråga renner elva relativt rolig, før fallet øker noe den nedre delen av utbyggningsstrekningen. Det er derimot ingen frie fall på denne strekningen. Det omliggende landskapet domineres av bart fjell, fattig myr og fattig skog. Vest for elva går Melfjordveien i en avstand på ca. 10-45 meter fra elva. Elva er kun stedvis synlig fra veien.

I Rapporten «Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune» er planområdet en del av et delområde som er gitt høy verdi for temaet landskap. Melfjordveien. Den etablerte brøytetasjonen og massetaket ved Leiråga er medvirkende årsaker til at NVE mener området rundt nedre del av Leiråga er sterkt påvirket av menneskelig aktivitet. NVE er derfor uenige med vurderingene som er gjort i den kommunale rapporten, og er av den oppfatning at planområdet har en lav landskapsmessig verdi og er lite brukt i friluftslivssammenheng. NVE konstaterer at den kommunale rapporten dekker et stort delområde, der enkelte områder har stor verdi.

Inntaket og dammen vil ligge relativt skjult i terrenget og med lite innsyn. Det vil her ikke være et stort behov for ny anleggsvei siden det er planlagt rett ved brøytetasjonen. Kraftstasjonen vil ligge relativt skjult i terrenget, og spredt skog vil skjerme for innsyn. En redusert vannføring i Leiråga vil stedvis være synlig fra Melfjordveien. Dette gjelder særlig i nedre del hvor veien krysser elva rett

oppstrøms det planlagte utløpet. En redusert vannføring vil her kunne gi en noe redusert opplevelsesverdi av elva. Dette er imidlertid et lite brukt område og vil hovedsakelig oppleves fra forbigående biler. En tilstrekkelig minstevannføring vil også bidra til at den negative effekten av dette blir mindre.

NVE mener at et en utbygging av Nedre Leiråga kraftverk ikke vil berøre verdifulle landskapselementer eller ha noen vesentlig negativ konsekvens for landskapsopplevelsen i området. Tiltaket vil komme i et område som NVE mener har lav landskapsmessig verdi. Anlegget vil naturlig ligge relativt skjult i terrenget, og vegetasjonen rundt vil skjerme for innsyn så vel lokalt som på avstand. NVE kan gjennom detaljplangodkjenning se til at anlegget tilpasses terrenget på en skånsom måte.

Det er NVEs oppfatning at det ikke er knyttet særlige friluftsliv- eller brukerinteresser til området. NVE mener dermed at en eventuell utbygging ikke vil komme i konflikt med friluftsliv eller brukerinteresser i området.

Reindrift

Planområdet til Nedre Leiråga kraftverk inngår i beiteområdet til Hestmann/Strandtindene reinbeitedistrikt. Reinbeitedistriktet omfatter et område på 2578 km² og har et øvre reintall på om lag 1500 dyr fordelt på 3 sidaer.

Kraftverket er omsøkt i et område som brukes av reindriften store deler av året. Bruken er noe ulikt fra år til år. Reinbeitedistriktet har opplyst fylkesmannen i Nordland om at Leirdalen ikke er å anse som høyverdiområde for reinbeitedistriktet. En utbygging her vil derfor være mindre konfliktfylt enn andre steder innenfor distriktet. I sin høringsuttalelse har fylkesmannen i Nordland opplyst om at det i eventuelle vilkår for konsesjon må kreves at tiltakshaver oppretter dialog med reinbeitedistriktet for å sikre at konflikter med reindriftsnæringen unngås.

NVE legger til grunn at tiltaket er planlagt i et område uten større reindriftsmessige verdier. En utbygging av Nedre Leiråga kraftverk vil heller ikke medføre et større arealbeslag eller påvirke trekk-/flyttleier.

Vannkraft i Rana kommune

Rana kommune uttaler at Rana og Nordland for øvrig har et stort kraftoverskudd, og at de omsøkte småkraftprosjektene i Ranapakken ikke er nødvendige for å dekke lokale eller regionale behov for fornybar energi. Kommunen erkjenner likevel at økt produksjon av fornybar energi er positivt og i tråd med regional og nasjonale mål for å øke fornybarandelen.

NVE har laget en oversikt over vannkraftpotensialet i Rana kommune. Oversikten gir et inntrykk av utbygd og resterende vannkraftpotensial i Rana.

Det er per tidspunkt utbygd i overkant av 2,9 TWh vannkraft i Rana kommune. De fire største vannkraftverkene i kommunen (Rana, Langvatn, Sjona og Fagervollan kraftverk) produserer 95 % av dette. Rana kraftverk er den største utbyggingen og står alene for om lag 75 % av kommunes totale produksjon. Rana kraftverk får imidlertid også overført vann fra nabokommunene, og deler av det utnyttede vannpotensialet hentes dermed utenfra. Resterende 5 % produseres i dag av 23 små kraftverk.

I tillegg til de utbygde vannkraftverkene har NVE gitt tillatelse til ytterligere 4 småkraftverk med total produksjon på ca. 55 GWh. NVE har per tidspunkt 15 søknader (331 GWh) om bygging av

vannkraftverk inne til behandling, hvorav seks behandles samlet i Ranapakken, og ytterligere to søknader om bygging av Gubbeltåga og Sølvbekken kraftverk blir avgjort samtidig. Det resterende vannkraftpotensialet i Rana kommune er beregnet til 337 GWh. NVE har tidligere gitt 4 avslag til småkraftprosjekter i Rana kommune.

Småkraftsøknadene i Ranapakken ligger i et større område som er sterkt berørt av vannkraftutbygging. Østsiden av Ranfjorden og videre nordover er gjennomregulert med utbygginger i Ranelva og overføring fra Plura vassdraget på fjellet. På sørsiden av Ranfjorden ligger Ågskar kraftverk. Det er nylig gitt konsesjon til Skamdal kraftverk i samme elv. Rett nord for tettstedet Storforshei er det enten bygget, gitt tillatelse eller konsesjonsfritak til flere mindre vannkraftverk. Videre oppover i Dunderlandsdalen ligger Strandjordselva kraftverk, og Ørtfjell kraftverk er under bygging. På vestsiden av Røvassdalen ligger Reingardsåga kraftverk, og videre innover i Blakkådalen er det nylig gitt konsesjon til Tverråga kraftverk. Ved Langvatnets nordvestlige side er nedre deler av Ravnåga utnyttet i Ravnåga kraftverk. På vestsiden av Langvatnet ligger Snefjellå kraftverk som ble idriftsatt i 2014. I området mellom Snøfjellet og Melfjordbotn ligger Fagervollan kraftverk og Sjona kraftverk. Det er nylig gitt konsesjon til Farmannåga kraftverk på sørsiden av Sørfjorden. I tillegg ligger det flere søknader om bygging av små og store vannkraftverk i Rana kommune inne til behandling hos NVE.

NVE mener at mengden av vannkraftpotensialet som er utnyttet i Rana kommune er høyt. Her må det likevel tas med i betraktning at Nord-Norges største kraftverk målt i produksjon ligger i kommunen. Restpotensialet målt i prosent vil derfor nødvendigvis bli lavt, til tross for at det fortsatt kan være flere gode prosjekter igjen. I tillegg må det tas med i betraktning at Rana kommune er landets fjerde største kommune i utstrekning, og med stort fjellareal som gir mye fall.

Eksisterende utbygginger medfører likevel ulemper for private og allmenne interesser som i hovedsak vil berøre lokalsamfunnet i kommunen. Nye konsesjonssøknader medfører press på gjenværende urørte vassdrag. Det kan tenkes at det er teoretisk mulig å sette en grense for når vannkraftpotensialet er tilstrekkelig utnyttet, og hvor mange vassdrag som bør bevares som urørte i en kommune. Flere høringsparter i Ranapakken uttaler at det er svært mye utbygd vannkraft i kommunen. Det er etter NVEs syn likevel vanskelig å sette en kritisk grense for når nok av det samlede vannkraftpotensialet er utbygd.

Det er bred politisk enighet om økt utbygging av fornybar energi i Norge. NVE vurderer fordelene opp mot ulemper for private og allmenne interesser i hver enkelt sak om vannkraftutbygging. Samlet belastning blir vurdert for ulike tema som er fellesnevner for flere saker i pakkebehandlingen. Sentrale tema for samlet belastning i Ranapakken har vært naturmangfold, landskap og reindrift. Selv om det blir gitt konsesjon til et prosjekt, setter NVE ofte vilkår og krav om avbøtende tiltak som er strengere enn det konsesjonssøknaden la opp til. Dette gjøres for at ulempene som tiltaket medfører skal være akseptable målt opp mot de fordelene tiltaket medfører. Tiltaket kan bygges gitt at vilkårene og de avbøtende tiltak som NVE setter gjennomføres. Til tross for at det er mye utbygd vannkraft i kommunen, mener NVE at det vil være den konkrete vurderingen av fordeler og ulemper i hver enkelt sak, i tillegg til en vurdering av samlet belastning for sentrale tema, som vil avgjøre om nye tiltak skal få konsesjon eller avslag.

Samlet belastning

NVE har hatt en samlet behandling av de seks søknadene om bygging av småkraftverk i Rana kommune. Mye av grunnen til dette er for å avdekke ev. samlede virkninger av utbyggingene som ikke kommer frem, eller som blir mindre fremtredende dersom den enkelte sak vurderes for seg. NVE ønsker ikke bare å benytte samlet belastning-tilnærmingen knyttet opp mot biomangfold, men også

andre sentrale deltemaer. Under enkelte deltema har NVE gjort en vurdering av samlet belastning i tillegg til vurderinger i hver enkelt sak. På denne måten mener vi at ev. samlet belastning kan avdekkes bedre enn dersom hver sak behandles for seg.

Landskap

Prosjektene i Ranapakken ligger i hovedsak innenfor landskapsregion 33.6 *Innlandsbygdene i Nordland*, underregion *Indre Rana*. De følgende beskrivelsene av regionen er hentet fra Nasjonalt referansesystem for landskap².

Regionen omfatter de store, U-formede dalførene i indre deler av Nordland. Karakteristisk er skogdominerte dallandskap med klart markerte landskapsrom. Jordbruksmark, vannflater, og myr i høyereliggende områder gir åpne lysninger, utsyn og variasjon i de ellers skogdekte dalene. Dalbunnene er ofte småkuperte og uoversiktlige. Nedre dalavsnitt har mektige hav- og breelvavsetninger. Dalførene i regionen grenser mot store snøsmeltingsområder, og elvene her har stor vannføring gjennom hele året. Vassdragene utgjør viktige og ofte iøyenfallende elementer i mange landskapsområder, men utformingene varierer fra hurtige stryk til dype og sakterennende løp og lengst ned som meanderinger over brede elvesletter. Flere steder har elven gravd ut dype juv, og dalbunnen kan ha betydelig V-form. Større elver følges gjerne av vei og er ofte godt synlige. Her er også store og kjente dalfosser. De fleste vassdragene er berørt av kraftutbygging, men det finnes også elver som er varig vernet.

I øvre del av Røvassdalen er både **Røvassåga kraftverk** og **Blakkåga kraftverk** omsøkt. Svartisåga, Blakkåga og Røvassåga munner alle ut i dalen, og renner sammen i Røvassåga som munner ut i Langvassåga like øst for Langvatnet. Svartisåga er ikke berørt av vannkraftutbygging, men Tverråga kraftverk i Tverråga som renner inn i Svartisåga fra nord, fikk konsesjon i 2014. Fv 354 følger østsiden av Røvassåga oppover i dalføret, og krysser Røvassåga og Blakkåga rett oppstrøms samløpet mellom Blakkåga og Røvassåga. Øverste deler av dalføret ligger innenfor Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

I Rana kommunes '*Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune*' faller prosjektområdet til Røvassåga kraftverk inn under delområde 19 *Røvassåga (øvre del)* med samlet verdivurdering liten/middels, og stor/middels verdi for temaet landskap. Fravær av tekniske inngrep innenfor størstedelen av feltet kombinert med en uttrykksfull hovedelv gjennom dalføret er beskrevet som de viktigste landskapselementene innenfor delfeltet. Tiltak lenger oppe i vassdraget vil ifølge rapporten svekke de mest betydningsfulle kvalitetene i delfeltet. Blakkåga er ikke vurdert i kommunens miljøfaglige vurdering.

Røvassåga renner raskt i stryk og mindre fosser på omsøkt strekning. Om lag halvparten av omsøkt strekning er allerede bygget ut og utnyttet i eksisterende Storrovatnet kraftverk. Blakkåga har et jevnt fall på utbygningsstrekningen med innslag av enkelte strykstrekninger, men ingen større fossefall. Elva er blakket av de store mengdene med sedimenter som finnes i smeltevannet fra isbreene i nedbørfeltet. Begge elver renner nedskjært i terrenget gjennom dalsider med granskog og er i liten grad eksponert mot hoveddalen og Fv354. Inntaksmagasin og dam vil for begge prosjekter kun være synlig i svært begrensede landskapsrom. Blakkåga er planlagt bygget veiløst frem til inntaket og med tunell, men med permanent adkomstvei frem til kraftstasjonen og 25 m lang bro over elven. Broen vil kun være synlig fra eksisterende bro (Fv 354) over Blakkåga. Røvassåga kraftverk er omsøkt med

² Puschmann, O. 2005 – Nasjonalt referansesystem for landskap. Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner. NIJOS-rapport 10/2005.

nedgravd rørgatetrasé og permanent vei helt frem til inntaket. Eksisterende bro over elven skal erstattes. Det er NVEs oppfatning at vannstrengene i begge disse prosjektene er lite synlige fra omkringliggende områder, at de visuelle virkningene av de tekniske installasjonene i stor grad vil skjules av vegetasjonen rundt, og dermed ikke redusere den helhetlige landskapsopplevelsen av området.

Ved Langvatnets nordvestlige del er det omsøkt tre småkraftverk: **Bordvedåga kraftverk** i Bordvedåga, **Leirdalselva kraftverk** og **Nedre Leiråga kraftverk** i Leirdalselva og Leiråga. I *'Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune'* faller området inn under delområde 7 *Trolldalen og Leirdalen* med stor til middels verdi for landskap. Glomågas løp gjennom de mektige elveavsetningene ved Glomådeltatet beskrives som visuelt dominerende i landskapet. Trolldalen skjærer seg skarpt inn i fjellsiden og åpner for et skogkledd U-formet dalføre med Trolldalselva sentralt i rommet. I noe mindre grad beskrives også Leiråga som tydelig eksponert innenfor delfeltet. Leiråga går i fosser og stryk ned mot Glomåga rett ovenfor deltaområdet, og beskrives som et iøynefallende element i landskapet over hele strekningen fra Melfjellet og ned til utløpet. Også Bordvedåga renner eksponert over blankskurt berg, og beskrives som et blikkfang for bilister og beboere langs nedre del av Ravnåga. Melfjordveien skjærer gjennom delfeltet, som ellers beskrives som med få tekniske inngrep. Øvre Leiråga kraftverk, som delvis sammenfaller med nå omsøkte Leirdalselva kraftverk, fikk konsesjon i 2008.

Leirdalselva kraftverk er planlagt med inntak i Leirdalselva og utløp i Leiråga om lag 1300 m etter samløpet mellom Leirdalselva og Leiråga. Planområdet består hovedsakelig av bart fjell og lite løsmassedekke, og det er god innsikt til berørt elvestrekning og planområdet forøvrig både fra Melfjordveien og fra dalen. Nærområdene rundt tiltaket er registrert som et viktig friluftsområde.

Store deler av den omsøkte vannveien til Leirdalselva kraftverk sammenfaller med vannveien til konsesjonsgitte Øvre Leiråga kraftverk, og vil således ikke medføre ekstra negative konsekvenser for landskapet. Øvre Leiråga kraftverk ble imidlertid opprinnelig omsøkt med en overføring av Leirdalselva. Overføringen ble avslått av NVE av hensyn til landskap og friluftsliv. Utbyggingen av Øvre Leiråga kraftverk vil medføre vesentlig redusert vannføring i Leiråga, men elven vil likevel opprettholdes som landskapselement, mye på grunn av restvannføring fra Leirdalselva. Ved en utbygging av Leirdalselva kraftverk vil både Leirdalselva og Leiråga få redusert vannføring, og dermed bli mindre synlige i landskapsbildet, både sett fra Melfjordveien og fra dalen. På grunn av det åpne landskapet og manglende løsmassedekke vil også de tekniske inngrepene forbundet med etablering av inntak og rørgate medføre store og varige sår i landskapet.

Om lag 500 m nedstrøms felles kraftstasjon for konsesjonsgitte Øvre Leiråga kraftverk og omsøkte Leirdalselva kraftverk, er Nedre Leiråga kraftverk omsøkt med hele vannveien i tunell og kraftstasjonen delvis plassert inne i tunellforskjæringen, slik at terrenginngrepene vil bli begrensede. Dam og inntak vil ligge delvis skjult i terrenget og skjermet av vegetasjon. En 80 m lang avstikker fra Melfjordveien og frem til kraftstasjonen vil utgjøre det største, varige terrenginngrepet. Fra planlagte inntak renner elven relativt rolig før fallet øker i nedre del av utbygningsstrekningen. Omkringliggende landskap domineres av bart fjell, fattig myr og fattig skog. Ved planlagt inntak er det etablert en brøytestasjon og en større oppstillingsplass. Melfjordveien følger elvens vestsida i en avstand på om lag 10-45 meter, men elva er kun stedvis synlig fra veien. Det er særlig i nedre del av tiltaksområdet, hvor veien krysser elva rett oppstrøms planlagt utløp fra kraftstasjonen, at redusert vannføring i elven vil være synlig fra veien. Området er imidlertid lite benyttet til friluftsliv, og vil kun oppleves av forbipasserende biler.

Om lag 3 km i luftlinje sørøst for kraftstasjonsområdet til Nedre Leiråga kraftverk, ligger tiltaksområdet til Bordvedåga kraftverk med utløp rett oppstrøms innsjøen Aven og grensen til Glomådeltatet landskapsvernområde. Bordvedåga kraftverk er planlagt med tunell på store deler av vannveien, og vil medføre begrensede inngrep i landskapet. I nedre del av tiltaksområdet vil tunellpåhugg, rørgate og kraftstasjon i stor grad ligge skjult av vegetasjonen. Inntak og overføring er planlagt i snaufjellet i et område som er lite brukt i friluftlivssammenheng, og vil ikke være synlige fra dalen. Tekniske installasjoner i snaufjellet vil likevel kreve god landskapstilpasning. Inntaket er planlagt bygget veiløst, men det skal etableres en 750 m lang adkomstvei fra gården Bordvedaven og frem til kraftstasjonen. Veien vil hovedsakelig gå gjennom skog med noe myr, og ikke være særlig synlig i terrenget. Elven renner over blankskurt berg over en relativt lang strekning og er stedvis synlig fra Langvassveien på nordsiden av Langvatnet, men likevel ikke i en slik grad at den danner et sentralt blikkfang.

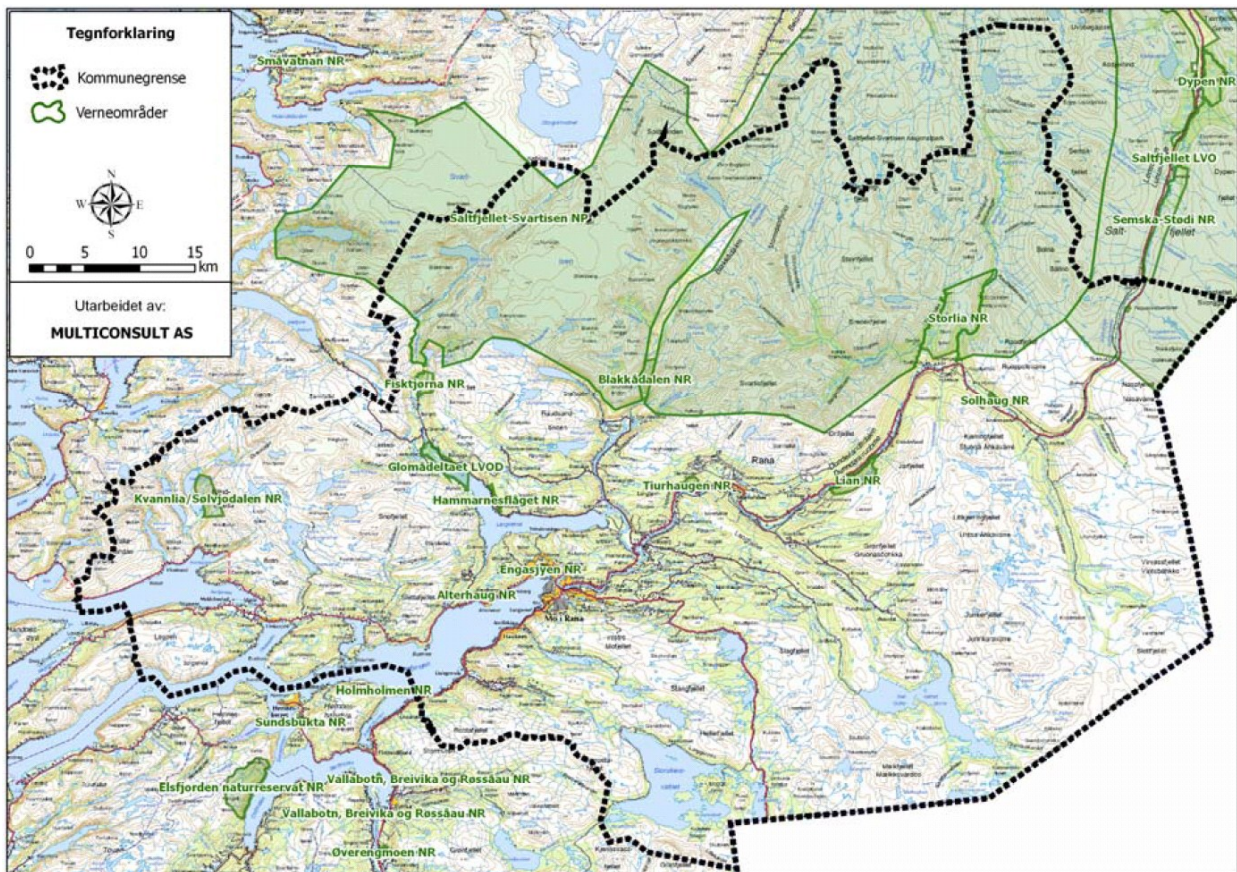
På nordsiden av Langvatnet er en 2 km lang strekning i Ravnåga/Stillelva planlagt utnyttet i **Rausandaksla kraftverk**. I Rana kommunes *‘Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune’* er delfelt 9 *Ravnåga og Stillelva* gitt middels til stor verdi for temaet landskap. En vekslende topografi, elvenes tidvis dype nedskjæringer og frodige løvskogpartier skaper variasjon i landskapet innenfor delfeltet. Stedvis er karstifiseringen så omfattende at mindre bekker forsvinner under jorden. Nordover fra Rausandaksla går det en sti langs elva opp til planlagt inntak. Sau beiter i området. Ved planlagt kraftstasjonsområde kommer det ned en vei fra gården Rausandaksla som krysser elven, men området har ingen større tekniske inngrep, og oppleves i stor grad som urørt. På omsøkt utbyggingsstrekning beskrives elven som dominerende i landskapet. En utbygging her vil redusere opplevelsesverdien av elven, spesielt den estetiske verdien av Forsliforsen og Janesforsen. Kraftverket er planlagt med tunell i øvre del. De største terrenginngrepene vil være knyttet til etablering av dam og nedgravd rørgate gjennom et relativt åpent landskap i nedre del.

Nordland fylkeskommune har utarbeidet *‘Regional plan om små vannkraftverk i Nordland’*. Delområde *Ranfjorden* består av tre underregioner med fjordlandskap: *Sør-Helgelandskysten*, *Midt-Helgelandskysten* og *Ranfjorden*. Alle prosjektene i Ranapakken befinner seg innenfor underregion *Ranfjorden*, som er gitt liten verdi for temaet fjordlandskap.

Innenfor delområde *Ranfjorden* er det gitt stor verdi til tre landskapsområder: Saltfjellet-Svartisen landskapsvernområde, Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, samt Oksskolten. Betydelige deler av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Saltfjellet landskapsvernområde ligger i Rana kommune, mens Oksskolten ligger i Hemnes kommune. Røvassåga og Blakkåga kraftverk i Ranapakken er omsøkt med inntak tett opp mot grensen til Saltfjellet/Svartisen nasjonalpark, men vil ikke berøre området innenfor vernegrensen.

Det finnes åtte prioriterte fosser i delområde *Ranfjorden*, hvorav tre ligger i Rana kommune. Bredeforsen ligger innenfor Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, og er dermed vernet for utbygging. Dunderforsen ligger i Grønnfjellåga om lag 20 km øst for Røssvoll. Den prioriterte fossen inngikk i NVEs konsesjonsbehandling av Grønnfjellåga kraftverk som fikk avslag i 2008, blant annet av hensyn til fosselandskap. Nedre deler av Grønnfjellåga er nå omsøkt utnyttet i Rabben kraftverk. En utbygging som omsøkt vil ikke berøre Dunderforsen. Sprutforsen ligger øverst i elven Plura, som i dag overføres til Akersvatnet for utnyttelse i Rana kraftverk. Fossen er i dag sterkt berørt av overføringen. 02.05.2013 vedtok NVE at det skal gjennomføres en revisjon av vilkårene for konsesjon til regulering av Bjerka-Plura vassdragene, herunder vurderinger rundt krav om minstevannføring. De resterende fem prioriterte fossene ligger i Vefsn, Nesna og Leirfjord kommune. Ingen av de prioriterte fossene i Rana vil bli berørt av omsøkte småkraftverk i Ranapakken.

Til tross for at store deler av vannressursene i Rana kommune er utnyttet til kraftproduksjon, er også en ikke uvesentlig del av kommunens areal med tilhørende elvestrekninger vernet gjennom Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Nasjonalparken dekker et areal på 2102 km² i kommunene Beiarn, Meløy, Rødøy, Saltdal og Bodø utover Rana. I tilknytning til nasjonalparken er det også etablert et landskapsvernområde. Ifølge 'Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune' er de nasjonalt verdifulle landskapskvalitetene i kommunen tilknyttet kontrastene mellom fjordflate, den bratte, frodige fjordlien, høyfjell, brefall og breflater, og i stor grad ivaretatt gjennom nasjonalparkvernet.

Figur 1. Områder som er vernet i medhold av Naturvernloven. Figuren er hentet fra 'Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune'.

Terrenginngrepene forbundet med etablering av småkraftverkene i Ranapakken vil variere mellom prosjektene. Fire av seks prosjekter er omsøkt med tunell på hele eller deler av vannveien. Blakkåga og Nedre Leiråga er omsøkt med tunell på hele strekningen. Det største terrenginngrepene forbundet med Nedre Leiråga kraftverk er etablering av inntak og en kort veistrekning frem til kraftstasjonsområdet, men selv disse inngrepene vil være relativt begrensede. Blakkåga er planlagt med permanent vei fra Fv 354 og bygging av en 25 m lang bro over Blakkåga. Ellers anses terrenginngrepene også her å være begrensede. Broa vil kun være synlig i et begrenset landskapsrom fra Fv 354, men ikke fra turstien opp langs elven. Bordvedåga er planlagt med tunell på store deler av strekningen. Nedre deler av vannveien, som ligger skjult av vegetasjonen, skal graves ned. Inntaksdammen er planlagt bygget veiløst. Terrenginngrepene i forbindelse med bygging av selve

kraftverket vil bli begrenset, men det vil være behov for å bygge en permanent adkomstvei fra gården Bordvedhaven og frem til kraftstasjonen.

Rausandaksla kraftverk er omsøkt med tunell i øvre deler, mens nedre deler skal gå gjennom delvis åpent landskap og myr. Røvassåga og Leirdalselva kraftverk er begge planlagt med nedgravd rørgate på hele strekningen. Om lag halvparten av omsøkt strekning i Røvassåga kraftverk er allerede bygget ut og utnyttet i eksisterende Storrøvatnet kraftverk. Store deler av strekningen som søkes utnyttet i Leirdalselva kraftverk er det allerede gitt tillatelse til å bygge ut gjennom konsesjon til Øvre Leiråga kraftverk. Der tiltaksområdet til Røvassåga kraftverk har sparsomt med innsyn fra området nede i dalen, er imidlertid Leirdalselva kraftverk planlagt i skrint terreng med lite vegetasjon, og i stor grad eksponert for innsyn fra Melfjordveien og dalen for øvrig. Det er ikke behov for ny vei i forbindelse med bygging av Leirdalselva kraftverk. Røvassåga er omsøkt med permanent vei frem til kraftstasjon og inntak langs eksisterende traktorvei. Kraftstasjonen er planlagt rett oppstrøms eksisterende kraftstasjon, og det skal bygges ny bro over elven, men disse vil ikke oppleves som nye fremmedelementer i området.

FNF Nordland etterlyser egne utredninger om den samlede belastningen på flere fagtemaer, deriblant landskap. Flere høringsparter trekker frem hensynet til landskap, både 'urørthet' og vassdragenes verdi for landskapet. Dersom det blir gitt konsesjon, ber Nordland fylkeskommune om at det settes krav om høy estetisk kvalitet og landskapsmessige tilpasning i utforming av kraftstasjon og tilhørende infrastruktur.

I Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk (OED, 2007) står det om landskap at inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av verdifulle landskapselementer av nasjonal, regional eller lokal betydning bør unngås. Det står også at det er naturlig å vektlegge andre kvaliteter som landskapet er en del av, og at vurderinger av landskapsinngrep bør ses i sammenheng med virkninger for tilknyttede interesser som biologisk mangfold, friluftsliv, kulturminner og kulturmiljø.

For Bordvedåga kraftverk mener NVE at konsekvensene av terrenginngrep og tekniske installasjoner vil bli små, gitt skånsom utbygging på høyfjellet, men at Bordvedåga som landskapselement vil bli redusert. Vi mener at konsekvensen for elven som landskapselement til dels kan avbøtes, og legger vekt på at det ikke er viktig biologisk mangfold eller friluftsliv tilknyttet berørt elvestrekning eller influensområdet for øvrig. For Leirdalselva kraftverk mener vi at konsekvensene av en utbygging vil gi store konsekvenser for en lang elvestrekning som er svært eksponert for innsyn fra Melfjordveien og dalen for øvrig. Dette må også sees i sammenheng med at Øvre Leiråga kraftverk har fått konsesjon med forutsetning om at Leirdalselva bidrar med viktig restvannføring. Til tross for at rørgata til Leirdalselva kraftverk isolert sett ikke er særlig lang, mener vi at terrenginngrepene vil bli store og etterlate seg svært synlige landskapssår i et skrint område som i liten grad kan avbøtes. En utbygging av Nedre Leiråga kraftverk vil etter NVEs mening medføre små terrenginngrep. Vi legger også vekt på tidligere inngrep og at elvestrekningen ikke har spesiell landskapsverdi. Berørte elvestrekninger i Røvassåga og Blakkåga er lite eksponert og mindre viktige for den helhetlige landskapsopplevelsen. Bygging av Blakkåga kraftverk vil medføre moderate terrenginngrep, men planlagt bro over elven vil bli noe synlig fra Fv 354. Røvassåga kraftverk vil medføre relativt store inngrep i anleggsperioden, men vi mener at landskapet som påvirkes ligger såpass skjult i terreng og av vegetasjon at konsekvensene for det helhetlige landskapet vil bli moderate. Vi legger også vekt på tidligere inngrep i forbindelse med overlappende Storrøvatnet kraftverk, og at det ikke er særlige friluftsliv- eller biologiske verdier som blir berørt. En utbygging av Rausandaksla kraftverk vil medføre inngrep i et område som i stor grad oppfattes som urørt, og redusere opplevelsesverdien av elven, spesielt den estetiske verdien

av Forsliforsen og Janesforsen. De største terrenginngrepene vil være knyttet til etablering av dam og nedgravd rørgate gjennom et relativt åpent landskap i nedre del.

NVE legger avgjørende vekt på hensynet til landskap i vurderingen av Leirdalselva kraftverk. Vi legger i stor grad vekt på hensynet til landskap og urørthet i konsesjonsspørsmålet for Rausandaksla kraftverk. NVE legger ikke avgjørende vekt på hensynet til landskap i vurderingene av Røvassåga, Blakkåga og Nedre Leiråga, men mener det vil være viktig å ha fokus på å minimere terrenginngrepene dersom det blir gitt konsesjon. For Bordvedåga kraftverk er det hovedsakelig den visuelle effekten av redusert vannføring i elven som representerer den største negative konsekvensen. NVE mener at slipp av minstevannføring og bidrag fra restfeltet i noen grad vil bøte for konsekvensene, men elven vil bli mindre synlig i landskapet i perioder utenom vår- og høstflom.

Reindrift

Reindrift har under prosessen skilt seg ut som et deltema NVE mener må ha en samlet vurdering av belastningen i Rana kommune, og hvordan de omsøkte prosjektene vil påvirke den samlede belastningen til de ulike reinbeitedistriktene. NVE bygger sine vurderinger på de seks søknadene, høringsuttalelser, innsigelsesmøte med Fylkesmannen i Nordland, egne befaringer i områdene og andre eksterne kilder. NVE mener på bakgrunn av dette at vi har et godt kunnskapsgrunnlag for våre vurderinger.

Reindrift har stor betydning i samisk og lokal sammenheng når det kommer til økonomi, sysselsetting og kultur. I dag blir tap av beitearealer, forstyrrelser og sperring av trekk- og flyttleier i forbindelse med arealinngrep sett på som noen av de største truslene mot reindriftnæringen. I OEDs retningslinjer for små vannkraftverk blir tap, oppstyking og redusert bruk av beiteland på grunn av arealinngrep og annen menneskelig aktivitet trukket frem som en av de største utfordringene for reindriftnæringen i dag. Det fremheves også at den samlede effekten av en rekke mindre inngrep og forstyrrende aktiviteter innenfor reinbeiteområder ofte er langt større enn effekten av de enkelte inngrep (OED, 2007).

Småkraftprosjektene i Ranapakken fordeler seg på to ulike reinbeitedistrikter. Dette er Saltfjellet og Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. NVE vil derfor vurdere om de omsøkte kraftverkene vil påvirke den samlede belastningen innenfor disse reinbeitedistriktene. Det viktigste i denne sammenhengen vil være å gjøre en vurdering av hvilke reindriftsmessige faktorer som vil bli påvirket av de ulike utbygningene, og viktigheten av de aktuelle beiteområdene som eventuelt vil bli berørt. Inngrep i beiteområder som er en minimumsfaktor, inngrep i uberørte områder, fragmentering av arealer og påvirkning av trekk-/flyttleier vurderes her som de mest kritiske, og noe som kan medføre en viss økning i den samlede belastningen.

Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt

Fra Skonseng og vestover til kommunegrensa nord for Ranfjorden disponerer Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt arealene. Distriktet omfatter et område på til sammen 2578 km² og har et øvre reintall på 1500 dyr i vårflokken. Disse er fordelt på 3 siidaandeler. Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt har også et eget godkjent slakteri, og all reinen blir slaktet der.

Reinbeitedistriktet benytter ulike årstidsbeiter gjennom driftsåret. I grove trekk har de kystnære områdene av fastlandet blitt benyttet til vårvinter-, vår og forsommer beite. Østlige deler av distriktet blir nytt til vår-, sommer- og seint høstbeite. Høyt til fjells og langt øst i distriktet er det stor fare for tidlig snøfall og store snømengder om vinteren. Øyene og en del av den ytterste kyst blir derfor brukt

som vinterland. De milde vintrene og flatt terreng med gode vinterbeiter gjør disse delene av distriktet svært verdifulle som vinterbeite. Den tradisjonelle rotasjonen mellom de ulike beiteområdene er ikke fastlåst til årvisse vinterområder, vårområder osv. Årlige vurderinger av rådende beiteforhold, nye forstyrrelser og nye inngrep legges til grunn for avgjørelser om hvilke områder som blir tatt i bruk. Godt kalvingsland og gode vinterbeiter vurderes som de viktigste begrensende faktorer i reinbeitedistriktet. Reinbeitedistriktet har godkjent slakteri med tilhørende gjerdeanlegg ved Rølielva øst for Utskarpen. Reinflokkene blir samlet i dette gjerdeanlegget både under flytting til vinterbeitene om høsten og under flyttingen mot sommerbeitene om våren. På grunn av avstand og topografi (vanskelige flyttleier) er distriktet ansett som relativt tungdrevet. Etablering av kraftverk, kraftledninger og veier har også vanskeliggjort bruken av gamle flyttleier. Reintransport til og fra øyene foregår nå i hovedsak med bil og ferge.

Flere høringsparter har påpekt at den samlede effekten av andre gjennomførte og planlagte tiltak innenfor Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt i dag er store og uoversiktlige. Reinbeitedistriktet krever også en egen reindriftsutredning for å kartlegge sumvirkningene av tidligere og planlagte inngrep.

Fire av de omsøkte prosjektene i Rana kommune vil komme innenfor grensene til Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. Dette er Bordvedåga kraftverk, Nedre Leiråga kraftverk, Leirdalselva kraftverk og Rausandaksla kraftverk. Per tidspunkt er det gitt konsesjon til 5 småkraftverk i Rana kommune som enda ikke er bygget. Av disse er det tre som vil berøre Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. Dette gjelder Laupen, Øvre Leiråga og Farmannåga kraftverk. NVE vil i vår vurdering av de fire omsøkte kraftverkene i Ranapakken se hvilken påvirkning disse vil utgjøre på den samlede belastningen på Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. Det viktigste vil derfor være å vurdere hvilke faktorer og beitearealer som blir berørt ved en utbygging av de omsøkte kraftverkene.

Distriktet trekker i sin uttalelse Rausandaksla kraftverk frem som det mest konfliktfylte av prosjektene i pakken, og uttaler at de ikke kan godta en utbygging i dette området. Videre har distriktet informert Fylkesmannen i Nordland om at kraftverkene Nedre Leiråga og Leirdalselva er omsøkt i et område som ikke karakteriseres som et høyverdiområde for reindriften. Fylkesmannen fraråder utbygging av Bordvedåga kraftverk av hensyn til reindrift fordi de mener at en utbygging vil kunne forringe reindriftens mulighet til å benytte særverdiområdene flyttleie, kalvingsland, oppsamlingsplasser og gjerdeanlegg.

NVE konstaterer at Leirdalselva og Nedre Leiråga kraftverk er omsøkt i et område som av distriktet og Fylkesmannen ikke er karakterisert som et høyverdiområde for reindrift. En utbygging av disse kraftverkene vil etter NVEs mening heller ikke medføre større beslag av areal eller vesentlig negativ påvirkning. Da inngrepene eventuelt vil komme i beiteområder av lavere verdi og ikke medføre større negative konsekvenser for reindriften vurderer NVE at disse to kraftverkene ikke vil bidra til en økning på den samlede belastningen til distriktet.

NVE konstaterer at Rausandaksla kraftverk er omsøkt i et område som har større verdi for reindriften. Dette på grunn av at det brukes i store deler av året og fremstår som urørt og lite fragmentert. Dette prosjektet er også fremhevet av høringspartene som det mest konfliktfylte prosjektet innenfor distriktet. Vi merker oss også at området benyttes store deler av den snøfrie perioden, og at det derfor kan bli utfordrende å unngå konflikt mellom anleggstid og reinens bruk av området. NVE mener at en utbygging av Rausandaksla kraftverk vil kunne medføre en viss økning i den samlede belastningen på

reinbeitedistriktet da prosjektet vil medføre forstyrrelser i et område som i dag fremstår som uberørt og lite fragmentert, og hvor reinen får beitero.

Området ved Bordvedåga er i 'Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune' klassifisert til å ha middels verdi for reindrift. I reindriftskartet er planområdet merket av som vår- og høstbeite. Det går en flyttetråse langs Langvatnet mellom Leiråneset og Myrvoll som krysser nedre del av prosjektområdet. NVE er av den oppfatning at det hovedsakelig er i anleggsfasen en eventuell utbygging vil kunne medføre negative virkningene for reindriften. Hvis denne sammenfaller med kalvingsperioden og under flyttingen av rein vil dette kunne medføre en økning i den samlede belastningen på distriktet. NVE mener videre at hvis anleggsperioden legges utenom disse periodene vil denne påvirkningen bli minimal. NVE er også av den oppfatning at dersom adkomstveien stenges med bom og det kun etableres en midlertidig anleggsvei til tunnelpåhugget vil ikke tiltaket medføre en vesentlig økt ferdsel i området. Vi vurderer derfor at en eventuell konsesjon til Bordvedåga kraftverk ikke vil medføre en økning i den samlede belastningen på reinbeitedistriktet.

NVE legger til grunn at Bordvedåga, Leirdalselva og Nedre Leiråga kraftverk ikke vil medføre en økning i den samlede belastningen på Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. Vi mener videre at en utbygging av Rausandaksla kraftverk vil medføre en viss økning i den samlede belastningen.

Saltfjellet reinbeitedistrikt

Saltfjellet reinbeitedistrikt omfatter deler av kommunene Rana, Saltdal, Beiarn, Gildeskål, Bodø og Meløy. Reinbeitedistriktet omfatter et område på til sammen 5835 km² og har et øvre reintall på 3500 dyr. Disse er fordelt på 7 siidaandeler. Saltfjellet reinbeitedistrikt er dermed det største i reinbeitedistriktet Nordland. Av totalt 6 søknader om bygging av småkraftverk i Ranapakken, er to småkraftverk planlagt innenfor beiteområdene til Saltfjellet reinbeitedistrikt. Dette er Blakkåga kraftverk og Røvassåga kraftverk.

De østlige delene av distriktets beiter i Rana kommune har tilnærmet innlandsklima med stabile, kalde vintre, der snødekket blir liggende stabilt etter at den første snøen har lagt seg. Saltfjellet reinbeitedistrikt benytter derfor arealene øst i kommunen som vinterbeiter. Vinterbeiter er en minimumsfaktor i distriktet.

Saltfjellet reinbeitedistrikt har innenfor sine områder enkelte steder svært høyt ferdselstrykk. Dette gjelder særlig deres østlige vinterbeiter i og omkring Saltfjellet/Svartisen nasjonalpark. En ytterligere tilrettelegging for ferdsel, samt annen forstyrrende aktivitet i distriktet kan derfor være uheldig.

Blakkåga kraftverk er omsøkt i nedre del av Blakkådalen. Reinbeitedistriktets leder opplyser at nedre deler av Blakkådalen ikke er å anse som høyverdiområde for distriktet og at dersom distriktet må avstå mer areal til kraftutbygging, vil utbygging i dette området være akseptabelt. NVE mener at Blakkåga kraftverk er omsøkt i et område med lav verdi for reindrift. Kraftverket vil heller ikke beslaglegge større arealer. Hvis en utbygging av Blakkåga kraftverk skjer i nær dialog med reinbeitedistriktet mener NVE at påvirkningen av en utbygging vil være minimal. Tiltaket vil komme i et område hvor det foregår ferdsel opp til nasjonalparken, men da tiltaket er omsøkt uten adkomstvei til inntaket vil ikke nye arealer gjøres tilgjengelige for ferdsel. NVE legger til grunn at en utbygging av Blakkåga kraftverk ikke vil øke den samlede belastningen på reinbeitedistriktet da tiltaket kun vil medføre et mindre arealbeslag, ikke vil øke ferdselstrykket og vil komme i et område som ikke er av høyverdi for reindriften.

Røvassåga kraftverk er omsøkt i Røvassdalen rett øst for Blakkådalen. Dette dalføret brukes av reindriften gjennom store deler av året. Området er relativt lite berørt både når det gjelder tekniske

inngrep, ferdsel og forstyrrende aktivitet. Det kommer frem av reindriftskartet at det går en trekklei fra myrområdene ved Stor-Røvatnet og opp i Røvassdalen. I Rana kommunes rapport *Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune* er temaet reindrift innenfor delområdet vurdert til ha middels verdi og lavt konfliktpotensial. Rapporten vurderer eventuelle negative konsekvenser av mindre tekniske inngrep i lavereliggende deler av området til å være begrensede. NVE bemerker at kraftstasjonen til eksisterende Storrøvatnet i dag befinner seg i samme område som planlagt kraftstasjon for omsøkte Røvassåga kraftverk, og at om lag halvparten av nå omsøkt strekning allerede er utnyttet i Storrøvatnet kraftverk.

NVE mener at en eventuell utbygging av Røvassåga kraftverk ikke vil påvirke vinterbeite i særlig grad. Tiltaket vil ikke beslaglegge større arealer utover anleggsperioden, og kraftstasjonen er planlagt i samme område som det eksisterende kraftverket i vassdraget. Vi mener videre at en utbygging ikke vil medføre en vesentlig økt menneskelig aktivitet i området utover anleggsperioden. Hvis anleggsperioden tilpasses reinens bruk av området vil også påvirkningen i denne perioden være akseptable. Hvis det stilles krav om bom på adkomstveien vil heller ikke tiltaket generere økt ferdsel om vinteren. På bakgrunn av disse vurderingene mener NVE at en konsesjon til Røvassåga kraftverk ikke vil medføre særlig økning i den samlede belastningen på Saltfjellet reinbeitedistrikt.

NVE legger til grunn at konsesjoner til Blakkåga og Røvassåga kraftverk ikke vil medføre en økning i den samlede belastningen på Saltfjellet reinbeitedistrikt, gitt avbøtende tiltak.

NVE er av den oppfatning at forholdet til samlet belastning for reindrift alene ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet for sakene i Ranapakken. Det vil likevel være et tema som sammen med andre vurderinger vil påvirke avgjørelser i enkeltsaker, både når det gjelder konsesjonsspørsmålet og krav til avbøtende tiltak. Enkelte saker vil også i større grad enn andre påvirke den samlede belastningen på enkelte reinbeitedistrikt.

Hydrologisk målestasjon

I influensområdet til kraftverket ligger det en hydrologiske målestasjon. Ved en utbygging av Nedre Leiråga kraftverk vil denne stasjonen bli negativt påvirket. Stasjonen benyttes av NVE til massebalanse- og klimautviklingsstudier, til prognoser og flomvarsling, samt til ulike hydrologiske analyser.

NVE mener forholdet til målestasjonen ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet dersom søker i forkant av en utbygging fremlegger planer som viser at stasjonens funksjon og måleserier kan videreføres.

Konsekvenser av kraftlinjer

MiljøKraft Nordland AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer 100 meter kabel frem til fremtidig 22 kV linjenett.

NVE mener det ikke vil være vesentlig negative konsekvenser av en slik nettilknytning da den ikke vil berøre verdifulle områder eller arter.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Nedre Leiråga kraftverk vil gi 8,6 GWh i et gjennomsnittår. Denne produksjonsmengden regnes som normalt for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere

og generere skatteinntekter. Videre vil Nedre Leiråga kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

NVE har foretatt en samlet behandling av seks søknader om bygging av småkraftverk i Rana kommune. NVE har valgt å behandle sakene samtidig for å kunne gjøre en mer grundig vurdering av samlet belastning av de konsesjonssøkte tiltakene, og samtidig gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne interesser. Samlet høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre, og gi mer grundige innspill på samlet belastning. Under behandlingen av de seks søknadene i Rana kommune har NVE vurdert hver enkelt sak for seg, og sumvirkningene av eksisterende og nye utbygginger der hvor NVE har funnet det relevant.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 8,6 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-14) har NVE klarert drøyt 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonssøkte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Nedre Leiråga kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. NVE mener at konfliktene ved en utbygging av Nedre Leiråga kraftverk er begrenset og i hovedsak knyttet opp mot biologisk mangfold og landskap.

Inngrepene i forbindelse med etableringen av kraftverket i Leiråga vil ligge relativt skjult i terrenget, og en redusert vannføring i elva vil etter NVEs syn ikke medføre vesentlige landskapsmessige konsekvenser.

I forhold til biologisk mangfold mener NVE at en tilstrekkelig minstevannføring forbi inntaket hele året vil opprettholde forholdene for biologisk mangfold i og rundt hele elva i tilstrekkelig grad. Det er imidlertid viktig at inntaksmagasinet bygges slik at den naturlige vannstanden i Vardfjelltjøna ikke endres.

NVE mener prosjektet i Nedre Leiråga kun vil gi mindre negative konsekvenser som kan avbøtes tilstrekkelig gjennom vilkår, slik at fordelene ved tiltaket er større enn skadet og ulemper. Det kan derfor gis konsesjon til prosjektet.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at

kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir MiljøKraft Nordland AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Nedre Leiråga. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

MiljøKraft Nordland AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer 100 meter kabel frem til fremtidig 22 kV linjenett. Miljøkraft Nordland AS ble den 1.4.2014 tildelt en anleggskonsesjon for en ca. 18,1 km lang jordkabel fra Øvre Leiråga kraftverk til Strupen transformatorstasjon. Når denne er bygget kan Nedre Leiråga kraftverk tilknyttes denne linjen.

Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

HelgelandsKraft AS er områdekonsesjoner og kan stå for bygging og drift av anlegget. Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Dersom MiljøKraft Nordland AS ønsker en egen anleggskonsesjon må det sendes inn søknad om anleggskonsesjon for Nedre Leiråga kraftverk når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jmfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

Tiltaket ligger i et område som er omfattet av en vedtatt regional forvaltningsplan (Forvaltningsplan for vannregion Nordland 2010-2015 (FT-sak 118/09) i henhold til vannforskriften. Nordland fylkeskommune ber om at det påses at tiltaket ikke reduserer muligheten til å nå vedtatte miljømål for vannområde Ranfjorden, og Rana kommune uttaler at det er viktig å sette krav om en minstevannføring som ikke reduserer miljøtilstanden i vannforekomsten, som i dag er satt til god.

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Andre merknader

Tiltakshaver må innhente nødvendige tillatelser fra Vegvesenet for etablering og bruk av avkjørsler.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	m ³ /s	4,46
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,105
5-persentil sommer	m ³ /s	1,108
5-persentil vinter	m ³ /s	0,09
Maksimal slukeevne	m ³ /s	10,5
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	235
Minste driftsvannføring	m ³ /s	1,7

Søker foreslår å slippe minstevannføring lik 1,1 m³/s i tiden 1.5-30.9 og 0,09 m³/s resten av året. Dette tilsvarer de beregnede 5-persentilverdiene.

Rana kommune uttaler at det er av avgjørende betydning for vannmiljøet at det settes vilkår om slipp av tilstrekkelig minstevannføring hele året som er tilpasset vassdraget.

NVE mener i likhet med søker og flere av høringspartene at det må slippes vann forbi inntaket til kraftverket hele året. NVE vurderer at en minstevannføring vil kunne opprettholde en viss vannføring og fuktighet på den berørte strekningen, og dermed bidra til at arter knyttet til vannstrengen kan få ivaretatt livsmiljøet. NVE mener behovet er størst om sommeren. Vi mener det ikke har fremkommet informasjon som tilsier behov for en minstevannføring større enn hva søker har foreslått.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på **1,1 m³/s** i tiden 1.5-30.9 og **0,09 m³/s** resten av året.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Trondheim og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jmfør våre merknader under avsnittet "Forholdet til energiloven".

Nedenstående tabell angir rammene som ligger til grunn for konsesjonen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak	<p>Inntaksdammen skal plasseres på ca. kote 81 og i tråd med det som er oppgitt i søknaden.</p> <p>Inntaket skal ikke endre den naturlige vannstanden i Vardfjelltjøna.</p> <p>Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.</p>
Vannvei	Vannveien skal gå i tunnel på hele strekningen. Dette kan ikke endres ved detaljplan.
Kraftstasjon	<p>Kraftstasjonen skal plasseres i tråd med det som er oppgitt i søknaden.</p> <p>Teknisk løsning for dokumentasjon av vannføring og vannstand i elva nedstrøms utløpet skal godkjennes av NVEs miljøtilsyn.</p>
Største slukeevne	10,5 m ³ /s.
Minste driftsvannføring	1,2 m ³ /s.
Installert effekt	3 MW.
Antall turbiner/turbintype	2 Francisturbiner.
Vei	Midlertidige og permanente veier skal bygges i tråd med det som er oppgitt i søknaden.
Annet	Løsning for flytting/erstatning av målestasjoner skal godkjennes av NVE i detaljplanleggingen, se også merknader under post 9.

Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer i tabellen ovenfor kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være

berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

Vi minner om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jmfør kulturminneloven § 8 (jmfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Post 9: Hydrologisk målestasjon

Ved en konsesjon til Nedre Leiråga kraftverk må det etableres en løsning slik at målestasjonens funksjon opprettholdes eller erstattes. NVE forutsetter en konkret løsning for erstatning av dagens målestasjon må godkjennes av NVE ved Hydrologisk avdeling i forbindelse med innsendelse av detaljplanen. NVE vil godkjenne detaljerte planer dersom vi mener de fremlagte planene sikrer at ny målestasjon vil gi data av like god kvalitet som dagens. En flytting av stasjonen, og alle kostnadene knyttet til dette, må bekostes av tiltakshaver. Dette omfatter alle nødvendige kostnader for å få ny målestasjon til å levere data av tilnærmet like god kvalitet som eksisterende målestasjon, eksempelvis befaring av nytt målested, bygging av måledam, instrumentering og måleinstallasjon og etablering av vannføringskurve.

